24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
МАЙ
11
ВЫРСАРНИКУН
109 (5824) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Чăваш Коммуни

Пысăк тухăçлă пахча-çимĕçсем туса илессишĕн

Çак çулсем хушшинче пахча-çимĕçсем туса илесси нумай вăйланчĕ. Иртнĕ çулта кăна пирĕн республикăри колхозсем пахча-çимĕç культурисене виçĕмçулхинчен 700 гектар ытла акрĕç.

Кăçалхи çул — пысăк тухăçлă çул пулмалла. Апла пулсан, пахча-çимĕç культурисен тухăçлăхне хăпартассишĕн, агротехникăна пурнăçа кĕртессишĕн пĕтĕм вăй-халпа кĕрешни, çак ĕçсем тавра колхоз массисен активлăхне мобилизацилени кирлĕ. Пирĕн республика Мордва тата Мари АСС Республикисемпе социализмлă ăмăртăва тухса, договор тăрăх çакăн пек обязательствăсем илчĕ:

Вăтам шутпа кашни гектартан çĕрулми 115 центнер, помидор, хăяр, кишĕр 150 центнер, сухан 110 центнер, купăста 250 центнер пухса илмелле. Çак обязательствăна пурнăçа кĕртессишĕн кашни колхозăн, пахча-çимĕç акса тăвакан кашни звенон, кашни колхозникăн большевикла хастарлăхпа кĕрешмелле.

Паллах, пахча-çимĕç культурисем ытларах та ытларах туса илес ĕçре çĕр лаптăкне пысăклатни паллă вырăн йышăнса тăрать. Анчах, çĕр лаптăкне пысăклатнипе пĕрлех, пахча-çимĕçсен тухăçлăхне татăклăнах ӳстерессине ытларах çаврăнса пăхмалла, пĕтĕм ĕçе çак енĕпе туса пымалла. Ăна валли пирĕн пысăк резервсемпе ресурссем пур, вĕсемпе лайăхрах та тата пĕлсе усă курни кирлĕ.

Калас пулать, пахча-çимĕç культурисене акса хăварасси кăçал, иртнĕ çултипе танлаштарсан, лайăхрах пырать. Колхозсенче парниксемпе теплицăсен хуçалăхне çирĕплетнĕ, çĕнĕ кадрсем сахал мар хатĕрленĕ. Анчах çĕрĕç органĕсем пахча-çимĕç культурисене вăхăтра акасси çине çителĕклĕн çаврăнса пăхмаççĕ-ха.

Пахча-çимĕç культурисене государствăна гектар тăрăх шутласа памалли çĕнĕ йĕрке, тырпул тухăçне тата выльăх-чĕрлĕхсен продуктивлăхне ӳстернĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлемелле туни колхозниксен пуçарулăхне анлăн сарса пыма, пĕтĕм культурăсен тухăçлăхне ӳстерме çав тери лайăх условисем туса пачĕç. Çак çĕнĕ законсем колхозниксен творчествăллă хастарлăхне çĕклесе тата вăйлатса пыма çул уçса параççĕ. Пахча-çимĕç акса тăвакан кашни звено, кашни колхозник çакна пĕлсе тăрать: унăн ĕçне конкретлă результатсене кура хаклаççĕ; лайăх ĕçлесен, пысăк тухăçлă çимĕç туса илсен, уншăн лайăх тӳлеççĕ, уншăн тупăш ытларах параççĕ. Çакă вăл тӳрĕ кăмăлпа ĕçлекен колхозниксене хавхалантарать, вĕсене стахановла ĕçлеме мобилизацилет.

Çĕрĕç органĕсен, партипе совет организацисен задачи — колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлемелли çинчен йышăннă закона пурнăçа кĕртсе пырасси, пахча-çимĕç акса тăвакан звеносене тĕрĕс организацилесси пулать. Унсăрăн ĕçсем ăнăçлăн пулса пырасса, пысăк çитĕнӳсем пуласса кĕтме май çук. Кашни звенон татăклă план, участок пулмалла, ĕç вăйне тĕрĕс вырнаçтарса тухмалла. Кашни звено, кашни колхозник хăйĕн пĕтĕм ĕçне пĕлсе тăтăр, ăна вăл пысăк пахалăхпа туса пытăр.

Звеносем организацилени, вĕсене заданисем пани — пĕтĕм ĕçе туса пĕтернине пĕлтермест. Малта пыракансен опычĕ çакна кăтартса пачĕ: пахча-çимĕç культурисен тухăçлăхне ӳстерес пулсан, агротехникăллă мероприятисен пĕтĕм комплексне пĕлсе тата пĕтĕмпех пурнăçа кĕртсе пымалла. Кашни звенон е бригадăн малта пыракансен опытне шута илсе тунă агротехникăллă плансем пулмалла. Анчах çак плансем чылай çĕрте халĕ те çук-ха. Çĕрĕç органĕсен, агрономсен ку çитменлĕхе халех пĕтермелле.

Агротехникăллă плансене пурнăçа кĕртнине те тăтăшах тĕрĕслесе тăрас пулать. План вăл — формишĕн кăна тунă япала мар, вăл — тухăçлăха ӳстермелли хĕçпăшал. Ертсе пыракан районри работниксен, ялхуçалăх специалисчĕсен яланах çакна астуса тăмалла: колхоза пырсан, пуринчен малтан, звеносене кайса кур, вĕсем агротехникăна пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине тĕрĕсле, вĕсен ĕçне тĕплĕн тишкерсе тух, колхозниксене конкретлăн пулăш.

Парник хуçалăхĕ çине ытларах çаврăнса пăхмалла. Парниксенче ир пиçекен çимĕçсем акса, çитĕнтерес тĕлĕшпе те, пахча-çимĕç калчисем ӳстерес тĕлĕшпе те пысăк ĕçсем туса иртермелле, урăхла каласан, парниксемпе анлăн усă курни кирлĕ. Калчасем шăтарса лартасси пахча-çимĕçсем лартмалли кăçалхи планра пысăк вырăн йышăнса тăрать. Начар калчасенчен пысăк тухăçлăх кĕтме çук. Стахановецсем çапла калаççĕ: «Калчи мĕнле — тухăçĕ те çавнашкалах». Ку питĕ тĕрĕс. Начар пахалăхлă калча лартнă хыççăнах çуррине яхăн е ытларах та пĕтме пултарать. Ун пек калча, ăна яланлăх вырăна кăларса лартсан, 7—10 кун хушшинче пачах ӳсмест, унсăр пуçне час-часах çулçисене пăрахать.

Паллах, çимĕç калчи вăйлă та çирĕп пултăр тесен, пахча-çимĕç культурисен вăрлăхне срокра акас пулать. Республикăри чылай колхозсем помидор тата ир пиçекен купăста вăрлăхĕсене кая юлса акрĕç. Çак калчасен аталанăвне хăвăртлатас шутпа, вĕсене апат парассине халех организацилемелле. Купăпа пĕрлех торфран е тăпраран хытарса тунă чӳлмексенче калчасем лартса ӳстересси çине çаврăнса пăхмалла. Унăн усси пысăк, вăл тухăçлă çимĕçсем туса илмелли пит те пысăк майсенчен пĕри пулать. Çак майпа арбуз, хăяр, кавăн калчисене ӳстерес çĕрте те анлăн усă курни кирлĕ.

Парниксен рамисем тата вĕсем валли кантăксем çителĕклĕ мар пулсан, колхозсем томатсен тата кая юлса пиçекен купăстасен калчисене ăшăтнă йăрансем çине лартма пултараççĕ. Томатсене ăшăтнă йăрансем çине çак кунсенчех куçарса лартмалла; çавăн пекех кая юлса пиçекен купăста вăрлăхĕсене те вăхăтра акмалла.

Колхозсенчен çакăн пек сигналсем килеççĕ: хăшпĕр çĕрте томатсен, купăстасен тата ытти культурăсен калчисене шăшисем сиен кӳреççĕ. Çĕрĕç органĕсен калчасене сиен кӳресрен сыхлассине халех тĕплĕн организацилес пулать. Иртнĕ çулта çĕр пăрçи купăста тата ытти хăшпĕр культурăсен калчисене пысăк сиен кӳнĕ пулнă. Апла пулин те, чылай колхозсен руководителĕсем тата çĕрĕç органĕсем çĕр пăрçине пĕтерес тĕлĕшпе халĕ те тивĕçлĕ мерăсем йышăнмаççĕха, сиен кӳрекен хурт-кăпшанкăсене пĕтермелли наркăмăшсене хатĕрлемеççĕ. Пахча-çимĕçсене сиен кӳрекенсене хирĕç кĕрешме кирлĕ хатĕрсем, химикатсем кашни колхозăн çителĕклĕ пулмалла.

Çĕр ăшĕнче нӳрлĕх ытларах тытса хăварассине манса хăвармалла мар. Сухапа ака хушшинче вăхăт нумай ан иртгĕр. Сухаланă çемĕн аксах пымалла. Стахановецсем, çĕрте нӳрĕ ытларах тытса хăварас шутпа, çĕрле сухалаççĕ, çĕрлех сӳрелеççĕ, вăрлăха ир-ирех акаççĕ. Калчасем лартассине пачах урăхла тăваççĕ: вĕсем калчасене каçхине лартаççĕ. Çапла вара каçхине лартнă калчасем тӳрех хĕртсе пăхакан хĕвел айне пулмаççĕ.

Кишĕр, сухан, укроп, тутлă кăшман тата ытти çавнашкал культурăсене акасси кая юлса пырать. Вĕсен вăрлăхĕсем ерипен — 10—20 кун иртсен кăна шăтаççĕ, çавăнпа вĕсене халех массăллăн акма тытăнмалла.

Пысăк тухăçлă çимĕçсем туса илекен мастерсем пирĕн республикăра сахал мар. Вĕсенчен чи паллисене — Виншу юлташа («Авангард» артель, Канаш р.), «Красная Чувашия» колхозри пахча-çимĕç бригадине (Тăвай р.) т. ыт. те пĕтĕм республика пĕлет. Паллах, пахча-çимĕç культурисем акса тăвакансем, малта пыракансен опычĕсемпе анлăн усă курса, кăçал пысăк çĕнтерӳсем тăвĕç, социализмлă тăван çĕршыв валли пахча-çимĕçсем ытларах та ытларах парĕç.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН

УКАЗĔ

ССР Союзĕн ютçĕршывсенчи дипломатиллĕ представителĕсем валли рангсем тăвасси çинчен

ССР Союзĕн дипломатиллĕ представителĕсем валли рангсем — тĕнчери дипломатиллĕ отношенисенче пурте йышăннă рангсем тăвас тесе тата çав рангсене ССР Союзĕн дипломатиллĕ представителĕсем çине хуракан полномочисен пĕлтерĕшĕпе тата пысăккăшĕпе килĕшӳллĕ тăвас тесе, СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ **çапла йышăнать:**

1. ССР Союзĕ ютçĕршывсенчи правительствăсем çумĕнче тытакан дипломатиллĕ представительсем валли çакăн пек рангсем тăвас:

а) Чрезвычайнăй тата Полномочнăй Посол,

б) Чрезвычайнăй тата Полномочнăй Посланник,

г) Ĕçсенчи Поверленнăй.

2. СССР Совнаркомне ССР Союзĕн Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссариачĕ çинчен калакан Положенине тивĕçлĕ улшăнусем кĕртме хушас.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ
М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ
А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 çулти майăн 9-мĕш.

РЕСПУБЛИКĂРИ УЙХИРСЕНЧЕ

☆ ☆ ☆

Пахалăх тĕп вырăнта пулмалла

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Районри пур колхозсем те çуракине тухнă. Анчах та çуракин малтанхи кунĕсенче хăшпĕр колхозсем агротехникăна пăсса ĕçленĕ. Акă, «Красный маяк» колхозра 5 гектара яхăн çĕре 7—8 сантиметр тарăнăш çеç сухаланă пулнă. Ку ĕçе агрономсем бракласа, тепĕр хут сухалаттарнă. «Большевик» колхозри 4-мĕш бригадăн бригадирĕ Счетчиков колхозниксен ĕç пахалăхне тĕрĕслесе тăмасть. Ку бригадăри колхозниксем 4 гектара яхăн çĕре 13—14 сантиметр тарăнăш çеç сухаланă. Юнусов, Лазарев плугарьсем ĕçе начар пахалăхпа тăваççĕ. Сталин ячĕпе тăракан колхозра яровизацилемен вăрлăх акни те пулнă. Асăннă колхозсенче çуракинче ĕçлекенсем хушшинче культурăллă-массăллă ĕçе пуçарса пымаççĕ. Стена хаçачĕсем кăларман. Çĕнĕ хаçат-журналсене вуласа парас ĕçе организацилемен.

Çуракин малтанхи кунĕсенче машинно-тракторнăй станцин тракторĕсемпе те ĕçре туллин усă курман. Машинно-тракторнăй станцин «Новая жизнь» колхозри трактор бригадинчи пĕр трактор лайăх çанталăкрах 2 сехете яхăн ĕçлемесĕр ларнă.

Çуракин малтанхи кунĕсенчи ĕçĕн результачĕ çинчен партипе совет тата ялхуçалăх работникĕсен районри канашлăвĕнче сӳтсе-явса, палăрнă çитменлĕхсене кĕске вăхăтрах пĕтерме йышăнса хăварнă. Çак канашлурах 1941 çулта ялхуçалăх ĕçĕсене ăнăçлăн иртгерме пулса Елчĕк районне социализмлă ăмăртăва чĕнчĕç.

М. ЯКОВЛЕВ.

Пахча-çимĕçсем акма хатĕрленеççĕ

ОКТЯБРЬСКОЕ. Чăнкасси ялĕнчи колхозра пахча-çимĕçсем лартса тăвас тĕлĕшпе ятарласа бригада уйăрнă. Бригадир П. Истомин юлташ кăçал пысăк тухăçлă пахча-çимĕçсем туса илме тăрăшать.

Колхоз правленийĕ иртнĕ çулта пахча-çимĕçсем лартма 3 гектар çĕр уйăрса панă. Халиччен çак çĕрпе пачах усă курман пулнă. Колхозниксем çак çĕре çимĕçсем лартма юрăхлă турĕç. Вăл çимĕçсене сутса колхоз 63 пин тенкĕ тупăш илнĕ.

Пахча-çимĕç бригади хăйĕн çумне çирĕплетнĕ участока кăçал татах та лайăхлатать. Çĕре çемçетме тислĕк 250 тонна, юшкăн тăпри 70 тонна хатĕрленĕ. Колхозра парник пур. Вăл парникре арбуз, помидор, хăяр т. ыт. çимĕçсен вăрлăхĕсене шăтарса ӳстереççĕ. Бригада çак çимĕçсене çитес кунсенче йăрансем çине кăларса лартма хатĕрленет.

Я. КУДЯНОВ.

Хастарлăн тытăнчĕ

КАЛИНИНО. Калинин ячĕпе тăракан колхоз çурхи ĕçсене хастарлăн тытăнчĕ. Çак кунсенче кĕрхи калчасене апат пачĕç. Апат панă çĕрте бригадăсем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлерĕç. Çавăн пекех звенопа звено ăмăртрĕç. Ăмăртура пĕрремĕш бригада мала тухрĕ.

Колхоз майăн 4-мĕшĕнче тĕштырă культурисене акма тытăнчĕ.

Н. КАЗАКОВ.

Малтанхи кунсенче палăрнă çитменлĕхсене хăвăрт пĕтермелле

ПЕПРЕÇ. Ялхуçалăхĕн ответлă тапхăрĕ — большевикла çураки пуçланчĕ. Колхозсем пурте тенĕ пекех акана тухрĕç.

Машинно-тракторнăй станцин трактор бригадисем те хĕрсех ĕçе тытăнчĕç. «10 лет Октября» колхоз уйĕнче ĕçлекен 3-мĕш №-лĕ бригада (бригадирĕ Макаров) сухалама майăн 3-мĕшĕнчех тухнă. Малтанхи кун çĕр чĕрĕ пулнă пулсан та урапаллă икĕ тракторпа 10 гектар, иккĕмĕш кунне кăнтăрлахи апатчен 13 гектар сухаланă. Çак бригадăри газогенераторлă тракторпа майăн 4-мĕшĕнче кĕрхи çĕртме тунă çĕре 20 гектар сӳреленĕ.

«10 лет Октября» колхоз акана майăн 4-мĕшĕнче тухнă. Малтанхи кун 15,9 гектар сухаласа, 13,6 гектар акнă. Акасса пĕтĕмпех яровизациленĕ вăрлăхпа ретлĕ сеялкăпа акса хăварнă.

Çуракинче акма сĕлĕ вăрлăхне 71 центнер, тулă вăрлăхне 41 центнер, çĕрулми вăрлăхне 30 центнер яровизациленĕ. 50 гектар клевер акнă.

Анчах çуракин малтанхи кунĕсенче чылай колхозсенче пысăк çитменлĕхсем пурри палăрать. Мĕнле çитменлĕхсем-ха вĕсем?

«10 лет Октября» колхозра сĕлĕ вăрлăхне гектар çине 1,7 центнер акас вырăнне, 1,59 центнер çеç акнă. Звенопа ĕçлессине организацилемен. Кашни кунхи ĕçĕн графикне бригадăсемпе звеносем патне çитермен. Кĕрхи тырă калчисене апат пама тытăнман.

«Ударник» тата «Чувашия» колхозсенче графика пурнăçламаççĕ. Майăн 7-мĕшĕнче ĕçе ирхине 4—5 сехетре тухмалла пулнă пулсан, 7—8 сехетре тин тухнă. Хăшпĕр бригадăсенче ĕç пахалăхĕ начар. 3-мĕш бригадăра (бригадирĕ Антонов) сеялкăна лайăх майлаштарман пирки вăрлăх чылай çĕрте çĕрпе витĕнмесĕр выртса юлать. Çакă вăл сеялкăн сошникĕсем çĕре хăй виçи таран кĕрсе пыманнинчен килнĕ. Сошниксем çĕре кĕрсе пыччăр тесен, сошниксем хыçне катоксем çакмалла пулнă, вĕсем ăна çакман. Вăл катоксене акана тухас умĕн хатĕрлемен, иртнĕ çулта усă курнă катоксене ăçта килнĕ унта салатса пĕтернĕ.

Халь кĕрхи тырă калчисене апат пама вăхăт. Калчасене апат панин уссине пурте пĕлеççĕ. Анчах «Ударник» колхоз руководителĕсемшĕн пулсан, вăл нимех те мар иккен. Калчасене апат памалли минераллă удобренисене халĕ те кӳрсе килмен. Хăçан кӳрсе килесси те паллă мар. Фекали пухса хатĕрлемен. Кайăк-кĕшĕк тислĕкне пухса хатĕрленĕ пулсан та унпа усă курма васкамаççĕ.

Çураки вăхăтĕнче колхозниксем хушшинче каласусем иртгерме, вĕсене хаçат-журналсем вуласа пама кашни бригада çумнех агитаторсемпе вулавçăсем çирĕплетнĕ. Çураки пуçланнăранпа вăхăт чылай иртрĕ, анчах агитаторсемпе вулавçăсене ĕçре курма çук. Çавăн пекех стена хаçачĕсем те тухмаççĕ.

«Чувашия» колхозра та çураки ĕçĕсемпе мухтанмаллиех çук. Колхозра 5 бригада валли пурĕ те пĕр сеялка кăна. Колхоз председателĕ Пыркин МТС-чи трактор сеялкисем пырса акса парасса шанать. Тулă вăрлăхĕ акма юрăхсăр, унăн шăтас пахалăхĕ тивĕçлĕ кондицине лармасть. Вăл вăрлăха пахалăхлă вăрлăхпа улăштарман, райçĕрĕç пайĕ кăтарту парасса кĕтеççĕ.

Туçари «Красный металлист» колхоз çуракине 7 кунта вĕçлеме график тунă. График тăрăх тырпулсене кăтартнă срокра акса хăварас тесен, кашни кун 45 гектар сухаласа акмалла. Анчах çак график пурнăçа кĕрсе пымасть. График тăрăх ĕçе ирхине 4 сехетре тухма палăртнă пулсан, 5 — 6 сехетре тин тухаççĕ. Çавна пула ĕç нормине тултарса пыраймаççĕ. А. Будовкин бригади 6 гектар вырăнне 5 гектар, М. Максимов бригади 4,8 гектар, А. Николаев бригади 5 гектар çеç сухалаççĕ.

Çуракин малтанхи кунĕсенче палăрнă çитменлĕхсене хăвăрт пĕтермелле.

Д. МИХАЙЛОВ.

Çураки графикне пурнăçлассишĕн кĕрешеççĕ

КАЛИНИНО, майăн 10-мĕш. **(Хамăр корр., телефонпа).** Алгазинăри «Чăваш Коммуни» колхоз канцелярийнче çураки ирттермелли график çакăнса тăрать. Унта хăш кун, хăш бригада, миçе гектар сухаласа акмаллине тата сӳрелемеллине кăтартса панă. Çавăнтах ку графика пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине куллен паллă туса пыраççĕ.

Колхоз кĕркунне çĕртме сухи туса хăварнă вырăнсене сӳрелеме майăн 5-мĕшĕнче тухнă. Икĕ кун хушшинче сӳрелес плана пĕр кунтах пурнăçланă. Ака графикне мĕнле тултарса пынине кăтартакан сводка çине çапла çырнă: «тăваттăмĕш бригада 167 процент, пиллĕкмĕш бригада 216 процент, виççĕмĕш бригада 157 процент, улттăмĕш бригада 127 процент тултарнă». Ун хыççăн бригадирсен ячĕсемпе хушамачĕсене çырнă. Вĕсем — Николай Кириллов, Василий Еремеев, Николай Тимофеев т. ыт. те. Çак бригадăсемпе пĕрлех çураки ĕçĕсен малтанхи кунĕсенче юлса пыракан бригадăсем те пур.

Иккĕмĕш бригадăра çĕртме сухине сӳрелес плана малтанхи кун 87 процент çеç тултарнă, пĕрремĕш бригада 93 процент тултарнă.

Бригадăри стена хаçачĕсем йĕркеллĕ тухса тăраççĕ. Вĕсем уйхир ĕçĕнчи ударниксене кăтартаççĕ.

«Чăваш Коммуни» колхоз Малти Кăкшăмри «Красный кавалерист» колхозпа ăмăртать. Унпа пĕрлех кашни бригада пĕр-пĕринпе ăмăртăва тухнă. Çак обязательствăсем çинчен бригадăсенчи стена хаçачĕсен кашни номерĕнче тĕплĕн çутатаççĕ.

Агротехникăна пăснине çийĕнчех тӳрлетсе пыратпă

ЭЛĔК, майăн 10-мĕш **(Телефон тăрăх)**. Паянхи куна районра клевер акс пĕтернĕпе пĕрех. Халĕ чылай колхозсем тĕштырă культурисене акма тытăнчĕç. Тури Вылăри Сталин ячĕп тăракан колхоз пурĕ 31 гектар акнă 20 гектар тулă, 11 гектар сĕлĕ.

Тырă акакансенчен хăш-пĕрисем хăйсен нормисене ытлашшипех тулта раççĕ. Сеяльщик Иван Борисов 1 ретлĕ сеялкăпа кунне 15 гектар акнă Çавăн пекех Филипп Бурашников т нормăна иртгерсе тултарать.

Ку колхозра акана тухнăранпа 3 ху çалăх колхоза кĕнĕ.

Районĕпе паянхи куна 1000 гекта ытла çурхи суха тунă. Сухана пу колхозсем те тухнă.

Хăшпĕр колхозсенче ака ĕçĕнче а ротехникăна пăснă фактсем пулнă. Ух нерти «Хăлат» колхозра шырлăклă с халанă пулнă.

Молотов ячĕпе тăракан колхозра су ха тăвакансем, уйрăм участоксем тă рăх мар, пурте пĕрле, ретлĕн тăрс сухалама пуçланă пулнă. Çакăн пе туни вăл суха пахалăхне чакарат Çак çитменлĕхсене вăхăтра палăртн Çитменлĕхсене çийĕнчех пĕтерсе пы ратпăр.

ВОЛКОВ.
Райçĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

Васкаман колхозсем

ОКТЯБРЬСКОЕ, майăн 10-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Водопьянов, Калинин ячĕпе тăракан тата «Аниш» колхозсем çуракине тухнă. Паян Чапаев ячĕпе тăракан колхоз тухать.

Çав вăхăтрах нумай колхозсем, уйрăмăнах вăрман сывăхĕнчи колхозсем пит кая юлаççĕ. Карапаш, Наратчакки, Хуракасси, Караньялĕ, Пукаш т. ыт. ялсоветсенче суха тума тата кĕрхи çĕртмене сӳрелеме халĕ те тытăнманха. Ку ялсоветсенчи колхозсен руководителĕсем кăçалхи çуркуннен уйрăмлăхĕсене шута илмеççĕ, çуракине кĕске срокра иртгерессишĕн тивĕçлипе кĕрешмеççĕ.

ЛЕОНТЬЕВ.
Райçĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

72 колхоз уйхир ĕçне тытăннă

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ, майăн 10-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Паянхи куна 1159 гектар клевер акнă. Çурхи суха 770 гектар сухаланă. Кĕрхи çĕртмене 1078 гектар сӳреленĕ. Кĕрхи калчасене 1052 гектар çинче апат панă.

Вăрлăх 1570 центнер яровизациленĕ, 2462 центнер типĕлле майпа протравить тунă. 90 колхозран уйри çурхи ĕçсене 72 колхозра тытăннă.

Паянхи куна утăлăх вика 28 гектар акнă. Вăл шутран «Осоавиахим» колхозра — 8 гектар, «Победа» колхозра — 12 гектар, «Комбайн» колхозра —5 гектар акнă.

Майăн 9-мĕшĕнче колхоз председателĕсен районри канашлăвĕ пулса иртрĕ. Унта çуракин малтанхи кунĕсенче ĕçсем мĕнле пыни çинчен сӳтсе-явнă.

Чылай çĕрте ялсенче йывăçсем лартас ĕç анлăн сарăлса пырать. Ку тĕлĕшпе уйрăмăнах Тĕрер тата Еншик-Чуллă ялсовечĕсем малта пыраççĕ.

К. АНДРЕЕВ.

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН

УКАЗĔ

М. Ф. Терентьев юлташа Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председатель Заместителĕ пулма уйăрса лартасси çинчен

Михаил Федорович **Терентьев** юлташа, Чăваш АССР Юстици Халăх Комиссарĕн обязанноçĕсенчен хăтарса, Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председатель Заместителĕ пулма уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ З. АНДРЕЕВА.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ Г. ГУСЕВ.

Шупашкар хули, 1941 çулти майăн 10-мĕш.

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН

УКАЗĔ

А. Т. Краснов юлташа Чăваш АССР Юстици Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартасси çинчен

Андрей Терентьевич **Краснов** юлташа Чăваш АССР Юстици Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ З. АНДРЕЕВА.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ Г. ГУСЕВ.

Шупашкар хули, 1941 çулти майăн 10-мĕш.

„СССР Н-169" самолет Архангельскра

АРХАНГЕЛЬСК, майăн 9-мĕш. (ТАСС). Паян кăнтăрла виçĕ сехетре «СССР Н—169» самолет Архангельскри аэродрома çитсе ларнă, вăл паянах 9 сехетре 50 минутăра Амдермăран вĕçсе тухнă пулнă. Сывлăш карапĕн командирне И. И. Черевичный юлташа тата унпа пĕрле Арктикăн инçетри широтисем çине хăюллăн вĕçсе кайнă ытти çынсене вырăнти парторганизацисемпе совет организацийĕсен руководителĕсем, центральнăй хаçатсемпе облаçри хаçатсен представителĕсем хĕрӳллĕн саламланă. «СССР Н—169» самолетăн çурçĕрти рейсĕ вĕçленсе килет. Архангельскпа Мускав хушшинчи юлашки тапхăр юлать. Хыçалта—полярти тинĕссен пăрĕсем урлă 22 пин километр тăсăлса выртакан çул юлнă.

Пăрçа йышши культурăсен заготовка хакĕсем çинчен

СССР Наркомзагĕ 1941 çулти апрелĕн 26-мĕшĕнче кăларнă приказ тăрăх, пăрça йышши культурăсем (пăрçа, ясмăк, фасоль, нут, чина, нимĕç пăрçи тата маш) валли государство заготовкин хакĕсене çирĕплетнĕ:

Сортлă мар, тарелочнăй ясмăк — пĕр центнерĕ 20 тенкĕ, вĕтĕ вăрăллă ясмăк — 12 тенкĕ;

Шурă, симĕс тата сарă пăрçа—центнерĕ 16 тенкĕ те 10 пус, кăвак пăрçа—10 тенкĕ те 50 пус, нут тата маш — 16 тенкĕ те 50 пус, чина — 12 тенкĕ;

Уйри, сортлă мар фасоль тата çимелли пĕр тĕслĕ фасольсем — центнерĕ 20 тенкĕ, тĕрлĕ тĕслĕ фасольсем вара — центнерĕ 15 тенкĕ;

нимĕç пăрçи — центнерĕ 13 тенкĕ.

Колхозсене обязательнăй постав кăсен йĕркипе тата МТС тунă ĕçсе шĕн натурăпа тӳлес йĕркепе тĕштыр культурисем вырăнне пăрçа йышш культурăсем пама ирĕк параççĕ. Ан çакăн пек эквивалентпа тумалла:

тарелочнăй ясмăкăн, шурă, симĕ сарă пăрçан, нутăн, машăн тата фас лĕн 40 кĕренкине — тулăн 60 кĕре кишĕн, ырашăн 70 кĕренкишĕн е ыт тĕштырă культурисен 80 кĕренкишĕ

вĕтĕ вăрлăхлă ясмăкăн, кăвак пăрçа чинан тата нимĕç пăрçин 40 кĕренкин — тулăн 40 кĕренкишĕн, ырашăн кĕренкишĕн е ытти тĕштырă культур сен 47 кĕренкишĕн илеççĕ. (ТАСС).

Армян литературин декади

Майăн 10-мĕшĕнче Мускавра армян литературин декади пуçланать. ТАСС сотрудникĕпе калаçнă чухне Арменири совет писателĕсен союзĕн президиум секретарĕ Спрас юлташ çапла пĕлтернĕ:

— Армян литератури — питех те авалхи вăхăтсенче тĕнчери аталаннă литературăсенчен пĕри. 1500 çул каярах Месроп Маштоц армян çырулăхне пуçласа янă. Пилĕкмĕш ĕмĕр армян литературин ылттăн ĕмĕрĕ шутланать. Пулас декадăн задачи — столицăри ĕççыннисене армян литературин Маштоцран пуçласа эпир пурăнакан кунсене çитиччĕнхи вăхăтри историйĕпе паллаштарасси.

Литература вечерĕсенче Мускаври ĕççыннисем пирĕн литературăн чи пысăк деятелĕсемпе паллашаççĕ.

(ТАСС).

Кайăксен урисем çине ункăсем тăхăнтараççĕ

Çамрăк натуралистсен станцийĕсенч заповедниксенче, зоопарксенче тат охотниксен хуçалăхĕсенче чайкăсе кайăк-хăвакалсен, кайăк-хурсен ур сем çине ункăсем тăхăнтарма пуçл нă. Çакă вăл — кайăксем хăш вырăн кайса чĕп кăларнине, хĕллехипе çу лахи вăхăтра вĕсем хăш вырăнта п рăннине, вĕсем вырăнтан-вырăна вĕç иртекен çулсене сăнаса вĕренмелл чи лайăх мел теççĕ. Кăçал çулла 2 пин кайăк урисем çине ункăсем тă хăнтараççĕ, çакă вăл пĕлтĕрхинче икĕ хут нумайрах пулать.

Государство заповедникĕсенче — Астраханьри (Атăл дельти) тата «Çи чĕ утрав» (Баренцов тинĕсĕ) заповед никсенче кайăксене ункăсем тăхăнтар ма лайăх хатĕрленеççĕ.

Кăçалхи çул выхухольсем, юхан шывсенчи бобрсем, вакшасем, соболь сем, пулăсем çине ункăсем тăхăнтара ĕçе анлăн сарса яраççĕ.

ПАРТИ ПУРНӐҪӖ

ҪӖНӖ ВӐЙПА ӖҪЕ ТЫТӐНЧӖҪ

Апрелӗн 10—22-мӗшсенче Етӗрне районӗнчи пуҫламӗш парторганизацисен отчетпа суйлав пухӑвӗсем пулса иртрӗҫ.

Ҫак 12 кун хушшинче 17 парторганизацинче суйлавсем пулса иртнӗ. Отчетпа суйлав пухӑвӗсем кӑҫалхи ҫул уйрӑмӑнах активлӑ иртрӗҫ. Коммунистсем пухусенче 186 ҫын, е 98 процент пулнӑ, вӑл шутран отчетлӑ докладсем тӑрӑх пренире 139 ҫын, е 70 процент тухса каланӑ.

Пренире тухса каланӑ юлташсем парторганизацисенче партиллӗ пропаганда ӗҫне ҫителӗксӗр организациленине хыттӑн палӑртрӗҫ. Акӑ райсоюз ҫумӗнчи парторганизацинче пӗтӗмпе 12 коммунист шутланса тӑнӑ, вӗсенчен икӗ ҫын ҫеҫ парти историне вӗренсе тухнӑ, кунта парторганизаци кандидатсем хушшинче сахал ӗҫленӗ, вӗсене вӗренӳре пулӑшу паман. Ҫавнашкалах уполнаркомзаг, хула Совечӗ, Чурпайри территориллӗ парторганизацисенче те коммунистсен пӗлӳлӗхне хӑпартас ӗҫ начар пулса пынӑ.

Пренире тухса каланисем чылай парторганизацисенче ҫамрӑк коммунистсене воспитани парас тӗлӗшпе юлашки вӑхӑтра пачах ӗҫлеме пӑрахнине те палӑртса хӑварнӑ. Ку вӑл ҫакӑнтан та аван курӑнать. Парти райкомӗн оргинструкторски отделӗ кӑҫал ҫамрӑк коммунистсене пухса 3 семинар кӑна туса ирттернӗ. Кандидат стажӗ иртнӗ кандидатсем районра нумай. Райсоюз ҫумӗнчи парторганизацинче 4 кандидат, районри сыхӑну контори ҫумӗнчи организацире 2, МТС-че 2 ҫын. Ҫакӑнпа пӗрлех парторганизацисем парти ретне илес ӗҫе те юлашки вӑхӑтра тивӗҫлипе организацилемен. Иртнӗ ҫулти отчетпа суйлав пухӑвӗсем хыҫҫӑн 45 ҫынна кандидата, 29 ҫынна члена илнӗ. Вӑл шутран суйлавсем иртнӗ хыҫҫӑнах мартпа август уйӑхӗсенче 39 ҫынна кандидата, 25 ҫынна члена илнӗ пулсан, юлашки 7 уйӑх хушшинче, иртнӗ ҫулти сентябрьтен пуҫласа кӑҫалхи март уйӑхне ҫитиччен, 5 ҫынна кандидата, 5 ҫынна члена илнӗ. Сентябрь, октябрь, январь уйӑхӗсенче пӗр ҫынна та парти ретне илмен.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсем иртнӗ май чылай колхозсенче, предприятисенче производствӑллӑ ҫӗкленӳ пулнине палӑртмалла. Чурпайри Киров ячӗпе тӑракан колхоз председателӗ ҫамрӑк коммунист Бархаткин юлташ колхоз ӗҫне кӑҫал лайӑх ертсе пырать, иртнӗ ҫулсенче колхоз районра кайра пынӑ пулсан, кӑҫал малти рете тухать. Колхозӑн 3 ферма пур, сысна ферминче 70 пуҫ пулмалла пулсан, 78 пуҫ шутланать, сурӑх, кролик фермисем валли те выльӑхсем тупса ҫитернӗ. Колхоз ҫуракине тӗплӗн хатӗрленнипе кӗтсе илчӗ, лашасем пурте мӑнтӑр. Мӑн Сӗнтӗрти «Комбайн» колхоз председателӗ ҫамрӑк коммунист Евграфов юлташ иккӗмӗш ҫул ӗнтӗ колхоз председателӗ пулса ӗҫлет. Вӑл хӑйӗн ӗҫне лайӑх туса пырать, кӑҫалхи ҫул вӑйлӑ тырпул туса илес май Мӑн Шемертен колхозӗпе ӑмӑртса ӗҫлет. Ҫуракине пур енчен те хатӗрленсе ҫитнипе тухрӗ.

Ҫавнашкалах спиртзаводри коммунистсем те производство планне куллен тултарса пыраҫҫӗ. Пӗрремӗш квартал планне завод 127 процент тултарнӑ, апрель планне те ытлашшипех тултарнӑ. Заводри рабочисене партин Пӗтӗм Союзри XVIII конференцийӗ йышӑннӑ решенисене ӑнлантарса панӑ май цехсем, сменӑсем, бригадӑсем хӑйсен станокӗсене йӗркеллӗ тытма пуҫларӗҫ. Кашни бригада, смена пӗр-пӗринпе ӑмӑртса ӗҫлеҫҫӗ.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсем коммунистсемшӗн пысӑк шкул пулса тӑчӗҫ пулсан та, хӑшпӗр коммунистсем ҫакна ӑнланса илеймен-ха. Стрелецкри парторганизацинчи парти членӗн кандидачӗ Козлов отчетпа суйлав пухуне пымасӑр икӗ кун пулӑра ҫӳренӗ. Ефимов (Уполнаркомзаг), Федоров, Ксенофонтов (МТС) пухусене пымасӑр килӗсенче ларнӑ. Отчетпа суйлав пухӑвӗсенче 19 парторганизацин секретарӗн ӗҫӗсене ҫителӗклӗ, 3 парторганизаци секретарӗсен ӗҫӗсене ҫителӗксӗр тесе хак панӑ. Ҫичӗ пуҫламӗш парторганизацинче секретарьсене малтанхи хут суйланӑ. Халӗ ӗнтӗ ҫӗнӗ секретарьсем хӑйсен ӗҫӗсенче партин Пӗтӗм Союзри XVIII конференцийӗ йышӑннӑ решенисем тата отчетпа суйлав пухӑвӗсенче коммунистсем панӑ наказсем тӑрӑх ӗҫ планӗсем туса ҫӗнӗ вӑйпа ӗҫе тытӑнчӗҫ.

А. ЧЕХОНИН.

Ҫӗрулмин тухӑҫлӑхне ӳстермелли пысӑк май

Кӑҫалхи апрелӗн 24-мӗшӗнче Чӑваш АССР Совнаркомӗ ҫӗрулми тухӑҫлӑхне ӳстерес майпа ӑна ҫулла лартасси ҫинчен постановлени йышӑнчӗ. Ҫак постановленире кӑтартнӑ тӑрӑх, ҫӗрулмине республикӑри колхозсенче ҫуллахи вӑхӑтра 2000 гектар лартса хӑвармалла.

Ҫӗрӗҫ органӗсемпе райсовет исполкомӗсен асӑннӑ постановленине пӗр пӑркаланмасӑр пурнӑҫласа пырассишӗн кӗрешмелле. Колхозниксем хушшинче ӑнлантаруллӑ ӗҫе тимлӗн туса пырас пулать.

Ҫӗрулмине ҫулла лартассине пирӗн вӑхӑтри чаплӑ биолог академик Т. Д. Лысенко сӗннӗ, вӑл агробиологи наукишӗн пит пысӑк ҫӗнтерӳ пулса тӑрать.

Ҫакӑ паллӑ: ҫӗрулмин кашни сорчех нумайччен лартсан ватӑлма пуҫлать, юлашкинчен ниме юрӑхсӑра тухать. Кӑна эпир ҫӗрулми вӗтелсе тата тухӑҫлӑхӗ чакса пынинчен пӗлетпӗр. Ҫавӑн пекех кун пек ҫӗрулмине нумайччен сывӑ тытса усрама хӗн. Кун пек вӑрлӑха лартсан ҫӗрулми имшер шӑтать, чир-чӗрсемпе хурт-кӑпшанкӑсене хирӗҫ вӑйлӑн тӑраймасть.

Хӑвӑрт пулса пырать-и-ха вӑрлӑх начарланасси?

Ҫӗрулми вӑрлӑхӗ кӑнтӑрта хӑвӑртрах, ҫурҫӗрте йӗрипентерех начарланать. Ҫурҫӗрти ҫӗрулмине кӑнтӑрта лартсан хӑш-хӑш вырӑнсенче вӑл пӗр-ик ҫул хушшинчех пӗтсе ҫитме пултарать.

Академик Т. Д. Лысенко кӑнтӑрти условисенче ҫӗрулми вӑрлӑхӗ начарланса пынине ҫӗрулми аталаннӑ вӑхӑтра температура пысӑк пулнипе ӑнлантарса парать.

Ҫулла лартнӑ ҫӗрулми лайӑхрах условисене лекет, мӗншӗн тесен ҫулла температура пӗчӗкрех, нӳрӗ ытларах. Ҫавӑнпа унӑн тухӑҫлӑхӗ те, ҫуркунне лартнипе танлаштарсан, пысӑкрах пулать.

1940 ҫулта ҫӗрулмине ҫуллахи вӑхӑтра Пӗтӗм Союзӗпе 150 пин гектар ҫинче лартса тунӑ. Ку меслетпе кӑнтӑрта кӑна мар, ҫурҫӗр енчи районсенче те усӑ курнӑ. Пӗлтӗр ҫӗрулмине ҫулла Мускав, Горький облаҫӗсенче, ҫавӑн пекех хуратӑпраллӑ мар тӑрӑхри ытти вырӑнсенче те чылаях лартнӑ. Ҫав шутах пирӗн республика та кӗрет. Асӑннӑ облаҫсенче ҫӗрулми начарланса пырасси кӑнтӑрти пек хӑвӑрт пулса пымасть. Анчах производствӑллӑ опытсем ҫакна кӑтартса параҫҫӗ: ҫӗрулмине ҫулла лартсан унӑн йӑхӗ лайӑхланса пырать. Тепӗр ҫулне ҫав вӑрлӑхран, ахаль ҫӗрулмипе танлаштарсан, тухӑҫ та ытларах тухать.

Хӑшӗсем, ҫулла лартсан, ҫӗрулми пулса ҫитеймест, тесе шикленеҫҫӗ. Ҫакӑн ҫине ответлесе, Т. Д. Лысенко инҫетри ҫурҫӗрте вырнаҫнӑ Хибинри опыт ҫине кӑтартса парать. Кунта ҫу вӑхӑчӗ кӗске, ҫӗрулми июнӗн 20-мӗшӗнче кӑна шӑтса тухать, кӗркуннехи сивӗсем августӑн пӗрремӗш ҫурма пайӗнчех пулаҫҫӗ. Ҫак условисенче те гектартан 300 центнер ҫӗрулми пуҫтарса илеҫҫӗ.

1940 ҫулта, ҫӗрулмине ҫулла лартас тӗлӗшпе, пирӗн республикӑра производствӑллӑ опытсем 63 гектар ҫинче туса ирттернӗ.

Пӗлтӗр пирӗн ҫӗрӗҫ органӗсем ҫӗрулмине ҫулла лартассине тӗрӗс пурнӑҫлама кирлӗ пек пулӑшман. Апла пулсан та, ҫулла лартнӑ ҫӗрулми тухӑҫлӑхӗ гектартан, вӑтамран илсен, 105 центнер пулнӑ. Ҫав вӑхӑтрах ҫуркунне лартнинчен 97 центнер илнӗ.

Вӑрнар районӗнчи Сталин ячӗпе тӑракан колхозра ҫуркунне (майӑн 14-мӗшӗнче) лартнӑ ҫӗрулми тухӑҫлӑхӗ гектартан, вӑтам шутпа, 99,24 центнер, ҫулла—июнӗн 23-мӗшӗнче лартнинчен—113,04 центнер тухнӑ. Тепӗр майлӑ каласан, ҫуркуннехи тухӑҫлӑхран 14 процент ытларах. Малтан каланӑ пекех, пысӑк эффект тепӗр ҫулне — ҫулла лартса тунӑ вӑрлӑхпа усӑ курсан—лайӑхрах пулать. Ҫавӑнпа та ҫулла лартса тунӑ ҫӗрулми тухӑҫлӑхне вӑрлӑхлӑх усрамалла.

Ҫӗрулмине ҫулла лартма чи лайӑх лаптӑксене — кӗркунне тарӑн сухаласа хӑварнӑ, органически тата минераллӑ удобренисем панӑ ҫӗр лаптӑкӗсене уйӑрмалла.

Ҫӗрулмине вӑрлӑхлӑх чи лайӑххине суйласа илмелле. Чи малтан, ир ҫитӗнекен («Ранняя роза», «Эпикур») тата пит кая юлса ҫитӗнмен («Лорх», «Розовый из Милета» т. ыт. те) сортсем пулччӗр.

Вӑрлӑхлӑх материала йӑлтах яровизацилеме кирлӗ.

Нӳрӗне сыхласа усрас тата тӑпрана кӑпӑш тытса тӑрас тӗлӗшпе, ҫавӑн пекех ҫумкурӑксем ан пулччӗр тесен, ҫӗр лаптӑкне ҫӗрулми лартиччен те, лартнӑ хыҫҫӑн та культурӑллӑ тытса тӑрас пулать.

Ҫӗрулмине ҫулла лартмалли вӑхӑт пирки ҫакна каламалла: ытла кая юлса ҫитӗнмен сортсене июнӗн 10—20-мӗшӗсем хушшинче, ир ҫитӗнекеннисене июнӗн 15—25-мӗшӗсем хушшинче лартмалла.

Ҫӗрулмине мӗн пысӑккӗш хушӑ хӑварса пӑрахмаллине те асра тытас пулать: гектар пуҫне 35—40 пин тӗпрен кая пулмалла мар.

Ҫӗрулмине ҫулла лартассине лайӑх туса ирттерес тӗлӗшпе колхозсенче опытлӑ колхозниксене уйӑрмалла. Ҫӗрӗҫ органӗсен ҫав колхозниксене ҫӗрулми лартса тӑвассипе ҫыхӑннӑ ыйтусене тӗплӗн ӑнлантарса памалла.

Агроном **Р. ОСАНОВ.**

РАЙОНРИ ХАҪАТСЕНЕ ПӐХСА ТУХНИ

Чӑваш чӗлхинчен ютшӑнма кирлӗ мар

Чӑваш халӑхӗн социализмлӑ культури кулленех малалла ҫӗкленсе пынине пирӗн республикӑра тӑван чӗлхепе тухса тӑракан хаҫат-журналсен йышӗ нумаййи те аванах кӑтартать. Темиҫе ӗмӗр хушши хӑйӗн тӑван чӗлхипе хаҫат-журналсем вулама пултарайман чӑваш халӑхӗ, Октябрьти социализмлӑ аслӑ революци хыҫҫӑн, хӑйӗн тӑван чӗлхипе хаҫат-журналсене массӑллӑ тиражпа кӑларса тӑма пуҫларӗ. Районсенче хаҫатсем кӑларма тытӑннӑ хыҫҫӑн республикӑра пичет ӗҫӗ уйрӑмӑнах хӑвӑрт малалла кайрӗ.

Пирӗн районсенче тухакан хаҫатсем партипе правительство решенийӗсене халӑха тӑван чӗлхепе ӑнлантарса параҫҫӗ, ҫав решенисене пурнӑҫа кӗртме ӗҫҫыннисен сарлака массисене мобилизацилеҫҫӗ, чӑваш халӑхӗн социализмлӑ культурине аталантарма пулӑшаҫҫӗ. Хаҫатсене тӑван чӗлхепе кӑларни, партипе правительство решенийӗсене, лозунгсене халӑха тӑван чӗлхепе ӑнлантарса пани партиллӗ пропагандӑпа агитаци ӗҫӗнче питӗ пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать.

ВКП(б) Центральный Комитечӗ 1931 ҫулти январӗн 18-мӗшӗнче йышӑннӑ постановленире те, иртнӗ ҫулти июлӗн 13-мӗшӗнче йышӑннӑ постановленире те колхозниксене, рабочисене, интеллигенцине политикӑллӑ воспитани парас ӗҫре районри хаҫатсен рольне куллен ӳстерсе пыма хушса хӑварчӗ. Ҫак задачӑна пурнӑҫа кӗртес пулсан, районри хаҫатсен партипе правительство решенийӗсем ҫинчен хӑйсен районӗнчи, колхозсенчи, предприятисенчи конкретлӑ ӗҫсем тӑрӑх, халӑх калаҫакан, ӑнланакан чӗлхепе пропагандӑпа агитаци ӗҫне сарса пымалла. Мӗншӗн тесен ВКП(б) Центральный Комитечӗ национллӗ республикӑсенчи большевикла пичет ӗҫне лайӑхлатса пынӑ чухне хаҫатсемпе журналсене ҫав республикӑри е районри халӑх чӗлхипе кӑларас тӗллеве тытса пырать.

Пирӗн республикӑри хӑшпӗр районсенчи хаҫатсем хӑйсен районӗнче пурӑнакан тӗп массӑсен интересне шута илмеҫҫӗ. Район центрӗ хулара пулсан, хаҫатсене чӑвашла кӑларма пӑрахаҫҫӗ, е виҫшер йӗрке чӑвашла ҫырнипех лӑпланаҫҫӗ. Ҫапла вара ҫав хаҫатсем вулакансен тӗп массинчен уйӑрӑлса каяс ҫул ҫине тӑраҫҫӗ, район хаҫачӗ мар, район центрӗн хаҫачӗ пулса кайма тытӑнаҫҫӗ.

Сӗнтӗрвӑрри районӗнче пурӑнакансен шутӗнче чӑвашсем 62 процент ытларах шутланаҫҫӗ. Паллах ӗнтӗ, районри хаҫата ҫыранса илекен ӗҫҫыннисем тӗрлӗ хыпарсене, партипе правительство решенийӗсем ҫинчен ӑнлантаракан, районри колхозсемпе предприятисен, организацисен ӗҫӗсене кӑтартакан статьясене чӑвашла та вуласшӑн. Кашни ҫынах тӑван чӗлхепе ҫырнине лайӑхрах ӑнланать.

Анчах ҫапла пулин те, Сӗнтӗрвӑрри районӗнче тухакан «Ударник» хаҫат йӑлтах вырӑсла хаҫат пулса тӑнӑ. Февраль, март, апрель уйӑхӗнче тухнӑ номерсенче пӗр умстатьяна та чӑвашла ҫырман. Партипе правительство решенийӗсене ӑнлантарса паракан статьясене пурне те вырӑсла ҫырнӑ. Чӑваш ялӗсенчи колхозсем ҫинчен ҫырнӑ статьясемпе заметкӑсене те пӗтӗмпех вырӑсла пичетлесе кӑлараҫҫӗ. ВКП(б) райкомӗпе ӗҫҫынни депутачӗсен райсовет исполкомӗн решенийӗсем те, ТАСС пӗлтерӗвӗсем те вырӑсла. «Ответлӑ редактор Н. Титов» тени кӑна чӑвашла. Партипе правительство совет учрежденисен ӗҫӗсене вырӑнти халӑх чӗлхипе тӑвассине, шкулсенче тӑван чӗлхепе вӗрентессине лайӑхлатса пыма хушнӑ чухне, хаҫатсене чӑвашла кӑларма пӑрахни килӗшӳсӗр ӗҫ.

Етӗрне районӗнчи «Колхозник юлташӗ» хаҫат та «Ударник» хаҫатран юлмасть. Ку районра пурӑнакан халӑхсен шутӗнче чӑвашсем 64,4 процент шутланаҫҫӗ. Ҫапах та хаҫатра нумай чухне чӑвашла ҫырнӑ материалсем сахал пулаҫҫӗ. Пӗчӗк заметкӑсене шутламасан, тӗп вырӑнта тӑракан материалсем пурте вырӑсла. Ҫапла вара, «Колхозник юлташӗ» хаҫат партипе правительство решенийӗсем ҫинчен ӗҫҫыннисене тӑван чӗлхепе ӑнлантарса парассине темшӗн хакламасть.

Фабрик-заводсенче тухакан многотиражкӑсем пирки те ҫавнах калас пулать. Сӑмахран, Ҫӗмӗрле комбиначӗнче рабочисенчен 60—70 проценчӗ чӑвашсем, анчах многотиражка пӗтӗмпех вырӑсла тухать.

Эпир ҫак хаҫатсенче вырӑсла ҫырнӑ материалсем пулмалла мар тесе каласшӑн мар. Районра вырӑс ялӗсем, колхозсем пур пулсан, вӗсен ӗҫӗсене те ҫутатас пулать. Ҫавӑнпа хаҫатра вырӑсла ҫырнӑ статьясем те пулма пултараҫҫӗ, пулмалла та. Анчах хаҫатсенче чӑвашла ҫырма пачах пӑрахни тӗрӗс мар. Районри хаҫатсен тӗп задачи ӗҫҫыннисене политикӑллӑ воспитани парасси пулса тӑрать пулсан, вӗсен районри халӑхӑн тӗп масси ӑнланакан чӗлхепе ытларах ҫырмалла.

„Янга Турмыш“ колхоза парти райкомӗ пулӑшни

Кашни колхозрах уйхир ӗҫӗсем пуҫланчӗҫ. Иртен пуҫласа каҫченех уйхирсенче хӗрӳллӗ ӗҫ пырать. Кашни колхозра бригадирсем хӑйсене ҫирӗплетсе панӑ ҫӗр участокӗсене сӑнаса пыраҫҫӗ. Кӑҫалхи ҫуркуннен хӑйӗн уйрӑмлӑхӗ пур, иртнӗ ҫулсемпе танлаштарсан, ҫуркунне кӑҫал икӗ эрнене яхӑн каярах юлса килчӗ.

Ҫӗрӗн нӳрлӗхӗпе ытларах усӑ курмалла, ҫӗре ҫил типӗтсе ярассинчен сыхламалла. Акӑ мӗншӗн ӗнтӗ бригадирсем тӑпра мӗнле пиҫсе ҫитнине куллен сӑнаҫҫӗ.

Ҫуркунне каярах юлса килнӗ пирки ӗҫ вӑхӑтрах темиҫе тӗслӗ ӗҫ туса ирттермелле, вӗсене пурне те вӑхӑтра тумалла. Иртнӗ кӗркунне сухаласа хӑварнӑ ҫӗртмене сӳресси, ыраш калчисене сӳресси, клевер акасси, ҫурхи ӗштырӑсене акма ҫӗре хатӗрлесси — акӑн пек ӗҫсем тӑраҫҫӗ бригадирсем умӗнче. Пӗтӗм ӗҫе кӗске вӑхӑтра тата пысӑк пахалӑхпа ирттересси, агротехникӑна пӗр пӑсмасӑр ӗҫлесси халӗ нимрен паха ӗҫ пулса тӑрать.

Ӗҫе вӑхӑтра туса ҫитерме пулӑшакан меслет вӑл—кашни звенона ӗҫлеттерни тата социализмлӑ ӑмӑртӑва анлӑн сарса пыни пулать. Ҫакна лайӑх ӑнланса илнӗ ҫӗрте звеносем пӗр-пӗринпе ӑмӑртса ӗҫлеҫҫӗ, кашни звено хӑйне ӗҫлеме уйӑрса панӑ ҫӗр участокне лайӑхрах кӑпкалантарса, унта вӑйлӑ тырпул туса илме тӑрӑшать.

СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ колхозниксене ӗҫӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановлени звеносене ҫирӗплетме, вӗсен ӗҫ тухӑҫлӑхне хӑпартма пысӑккӑн пулӑшать.

Урмаеври «Янга Турмыш» колхоз вӑйлӑ тырпул туса илес тӗлӗшпе ытти колхозсене ҫулран ҫулах ҫитсе пыайман. Ытти ҫулсенче ӑна кӳршӗри колхозсем яланах вӑрлӑх парса пулӑшнӑ. Анчах мӗншӗн апла пулнӑ-ха вӑл? Пӗр районрах, унпа юнашар колхозсем вӑйлӑ тырпул туса илнӗ, ҫав вӑхӑтрах «Янга Турмыш» колхоз тырпула ҫитеклӗ тӑвайман? Тӳрех калас пулать, ку ыйтупа районри ҫӗрӗҫ органӗсем кирлӗ таран интересленмен, унӑн сӑлтавӗсене тупман. Районри ҫӗрӗҫ пайӗн руководителӗсем «Янга Турмыш» колхоза ӗҫе йӗркелеме пулӑшас вырӑнне, колхоз председательне Низамов юлташа: «Эсӗ ӗҫе срывать тӑватӑн, сана айӑплатпӑр», — тесе ҫеҫ хӑратнӑ. Паллах ӗнтӗ, ҫавӑн пек «пулӑшу» ӗҫе малалла яма пултарайман.

Парти райкомӗ колхозӑн ҫитменлӗхӗсене тупма тӑрӑшрӗ. Чӑн та, ҫитменлӗхсем кунта сахал мар пулнӑ. Ку колхозра ӗҫе тӗрӗс организацилени пулман, колхозниксем дисциплинӑна пӑхӑнман. Колхоз председателӗ наряд парсан, бригадирсем ҫав ӗҫсене туман. Бригадирсен шутӗнче парти членӗн кандидачӗ Сайфиуллин юлташ пур, вӑл та колхоз председательне пӑхӑнман. Иртнӗ 1940 ҫулта 90 ҫын 80-шар ӗҫкунӗ тӑвайман. Ку ыйтупа Урмаеври пуҫламӗш парторганизаци те интересленмен. Пуҫламӗш парторганизацинчи хӑшпӗр коммунистсем (Сайфиуллин, Сатеев) колхоз председателӗн авторитетне ҫӗклес вырӑнне, вӗсем хӑйсем тӗрлӗ суя хыпарсем туртса кӑларса, колхоз председательне Низамов юлташа колхозниксем умӗнче айӑплама хӑтланнӑ. Пуҫламӗш парторганизацин отчетпа суйлав пухӑвӗ ҫак ҫитменлӗхсем ҫинчен уҫҫӑн кӑтартса, элек саракан коммунистсене ответ тыттарма хушса хӑварчӗ.

Парти райкомӗ Урмаеври пуҫламӗш парторганизацине тата «Янга Турмыш» колхоза пулӑшас майпа унӑн ӗҫне тӗплӗн тӗрӗслесе, акана тухас умӗн вӑл колхоз пирки ятарласа решени йышӑнчӗ, колхозра пысӑк ӗҫсем туса ирттерчӗ. Кунта нумай колхозниксем, колхоза кайран кӗнипе, ялхуҫалӑх артелӗн уставне пӗлмен, колхозӑн шалти ӗҫӗсене йӗркелеме правилӑсем пулман, колхозӑн ертсе пыракан работникӗсем (бригадирсем) агротехникӑна, ӗҫе организацилессине, машиноведени ыйтӑвӗсене пӗлменнипе пӗрех. Ҫавсене шута илсе, парти райкомӗ хӑйӗн работникӗсене, районти ҫӗрӗҫ пайне тата МТС агрономӗсене колхоза ярса, колхозри ӗҫе организацилеме пулӑшрӗ. Малтан бригадирсене, звеноводсене уйӑрса, вӗсене 3 кунлӑх курсра вӗрентнӗ. Кашни звенона ҫӗр участокӗ уйӑрса ҫирӗплетсе панӑ. Акана тухсан пӗрремӗш кунӗнче те звеносене пӑсас шухӑшсем пулнӑ, анчах вӑл шухӑша вӑхӑтрах сирнӗ. Халӗ кашни звено харпӑрхӑй тӗллӗн ӗҫлет, кулленхи ӗҫ нормине 120—130 процент таран тултарса пыраҫҫӗ. Иртнӗ ҫулсенче «Янга Турмыш» колхоз ака ӗҫне пӗрер уйӑха яхӑн тунӑ пулсан, кӑҫал 5—6 кун хушшинче вӗҫлетпӗр, тесе тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ Урмаеври колхозниксем. Вӗсем хӑйсен ӗмӗтне пурнӑҫлама пултараҫҫӗ. Мӗншӗн тесен ӗҫӗн тухӑҫлӑхӗ кунран-кун ӳссе пырать.

П. ОСИПОВ.

Отличниксем парти ретне кӗреҫҫӗ

Пирӗн Н-ски чаҫри парторганизаци отличниксен шучӗпе куллен кунах ӳссе пырать.

Нумай пулмасть Морковкин юлташа ВКП(б) кандидатне илнӗ. Морковкин юлташ Хӗрлӗ Ҫар ретне Вӑрнар районӗнчи Хапӑсри «Советская деревня» колхозран килнӗ. Вӑл Хӗрлӗ Ҫар ретне килнӗренпех политикӑпа ҫарӗҫ техникине отлично вӗренсе пырать. Политикӑпа ҫарӗҫ техникине отлично вӗреннине пула ӑна командовани темиҫе хутчен те тав тунӑ.

Морковкин юлташ хӑй отлично вӗреннипе лӑпланса лармасть. Вӗренӳре кайра пыракан красноармеецсене пӗрмаях пулӑшать. Акӑ, Лужков красноармеец политикӑна начар вӗренсе пынӑ. Политикӑна вӗренес ӗҫре ӑна Морковкин нумай пулӑшнӑ. Конспект ҫырма вӗрентнӗ. Ҫапла майпа Лужков юлташ политикӑна лайӑх вӗренсе пыракан пулчӗ.

Морковкин — активлӑ общественник. Чаҫри хисеплӗ агитатор, стена хаҫачӗ кӑларас ҫӗрте те активлӑн хутшӑнса ӗҫлет. Хӑйӗн политикӑллӑ пӗлӳлӗхне кунран кунах ӳстерсе пырать. «ВКП(б) историйӗн кӗске курсӗн» 7-мӗш сыпӑкне вӗренет, хаҫат-журналсем, илемлӗ литература кӗнекисем йӗркеллӗ вулать.

Кӗҫӗн сержант **Н. КОЗЛОВ.**
Киев Уйрӑм Ҫар Округӗ.

* * *

Пысӑк Чу каналӗн трасси ҫинче

Киргизире Чу юханшывӗн пушхир пек сыранӗсем тӑрӑх ҫӗраллӑ километр тӑршшӗ урам — юртӑсем, палаткӑсем, хӑмӑшран тунӑ бараксем, вырӑнтан вырӑна куҫмалли пӳртсем ларса тухнӑ. Ҫакӑнта, пысӑк Чу каналӗн хӗвеланӑҫ енчи юппин трасси ҫине часах Киргизипе Казахстанран 50 пин колхозник килмелле. Вӗсем Чу ҫеҫенхирӗн ҫӗрӗсене шӑварма канал тӑваҫҫӗ. Каналӑн пӗрремӗш черетне (хӗвеланӑҫ юппине) тунӑ ҫӗрте 7 миллион кубометр ҫӗр чавса кӑлармалла пулать.

Каналӑн хӗвеланӑҫ енчи юппи Фрунзери культурӑпа кану паркӗ урлӑ иртсе пырать. Киргизи столицин юханшыв сыранӗнче тӑмалла пулать. Ҫак участокра канала 40 метра ҫити сарса яраҫҫӗ.

Тӗлӗнмелле явлени

Снятынь районӗнчи (Станислав облаҫӗ) Русив ялӗнче пурӑнакан хресчен Василий Кухлик ҫак кунсенче кӗтмен ҫӗртенех хӑйӗн пӳрчӗ малалла... шума тытӑннине асӑрханӑ. Тӑватӑ кун хушшинче унӑн пӳрчӗ кӑнтӑр еннелле 8 метр малалла шунӑ.

Ҫак япала пӗтӗм яла интереслентерме пуҫланӑ. Тӗрлӗрен шухӑшланӑ ун пирки. Часах вара ҫакна палӑртнӑ: ҫак тӗлӗнмелле явлени — ялтан 400 метрта тӑракан сӑртӑн пӗр пайӗ аялалла шуса аннин результачӗ пулнӑ. Сӑрт аялалла шуса анни иртнӗ ҫулта ҫӗр чӗтреннӗ пирки пулнӑ, тесе шутлаҫҫӗ.

Онега кӳллинче ачасен флотилийӗ пулать

Карело-Финн ССР Республикинчи ЛКСМ Центральный Комитечӗ йышӑннӑ решени тӑрӑх Онега кӳллинче ачасен флотилине туса йӗркелеҫҫӗ. Пионерсен Петрозаводскри дворецӗнчи 200 кружковец тинӗс ӗҫне вӗренмелле пулаҫҫӗ.

Беломор-Онега пароходствин управленийӗ пионерсен флотилийӗ валли пароход уйӑрнӑ.

Шкулти стена хаҫачӗ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Район центрӗнчи вӑтам шкулта иртнӗ ҫултан пуҫласа эпир стена хаҫачӗсене йӗркеллӗ кӑларса тӑма тытӑнтӑмӑр. Халӗ пирӗн шкулта кашни класра, пионер отрядӗнче стена хаҫачӗсем тухса тӑраҫҫӗ. Вӗсем хӑйсен ӗҫӗсене кулленех лайӑхлатса пыраҫҫӗ.

Учительсен профсоюзӗн комитечӗ «Голос учителя» ятлӑ стена хаҫачӗ кӑларать. Стена хаҫачӗ учительсен пӗлӳлӗхне ӳстерес, вӗренӳ пахалӑхне лайӑхлатас ӗҫре пысӑк пулӑшу пачӗ. Ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетес ыйтӑва та йӗркеллӗ ҫутатса тӑрать. Стена хаҫачӗ содержани енчен те, илемлӗхӗпе те начар мар. Учительсем хӑйсен стена хаҫачӗ ӗҫӗнче активлӑн хутшӑнса ӗҫлеҫҫӗ. Хаҫат авторитечӗ те ӳсрӗ.

Стена хаҫачӗ ҫине учительсем хӑйсен опычӗсем ҫинчен ҫыраҫҫӗ. Ҫакӑн пек туни пӗр-пӗрин опычӗсемпе паллашма, социализмлӑ ӑмӑрту ӗҫне анлӑн сарса пыма пулӑшать. Ӑмӑрту договорӗсене мӗнле пурнӑҫласа пыни ҫинчен те хаҫатра тӑтӑшах ҫыраҫҫӗ.

Шкулта вӗренекен ачасен «За большевистскую учебу» ятлӑ стена хаҫачӗ кӑҫал 8 номер тухрӗ. Ку стена хаҫачӗ вӗренӳ пахалӑхне ӳстерессишӗн кӗрешет. Шкул ачисене «отлично» паллӑсемпе вӗренме чӗнет. Стена хаҫачӗ ҫине отличниксем ҫырса тӑраҫҫӗ. Кашни номертех 10—15 ҫыруран кая мар тухать.

Стена хаҫачӗ вӗренӳре кая юлса пыракансене, дисциплинӑна пӑсакансене питлет, вӗсене малти рете тухма пулӑшать.

VI-мӗш класра вӗренекен М. Васильев пӗр вӑхӑтра вӗренӳре юлса пыратчӗ. Уроксенче итлемен, шавласа ларнӑ. Вӑл шкулта та, урамра та дисциплинӑна пӑхӑнман, хӑйне япӑх тытнӑ. Учительсем Васильевпа темиҫе хутчен те калаҫнӑ, анчах вӑл ҫапах юсанман.

«За большевистскую учебу» стена хаҫачӗ ҫинче Васильев дисциплинӑна пӑсни ҫинчен тата вӗренӳре кая юлни ҫинчен ҫырчӗҫ. Ҫакӑн хыҫҫӑн вӑл нумай тӳрленчӗ. Уроксене хатӗрленсе пыма тытӑнчӗ, унӑн начар паллӑсем сахалланчӗҫ.

Классенче тата пионер отрячӗсенче тухса тӑракан стена хаҫачӗсем те учительсене пысӑк пулӑшу параҫҫӗ. Эпир хаҫатра тухнӑ заметкӑсене ахаль хӑвармастпӑр. Кашни заметкӑнах пухусенче сӳтсе яватпӑр.

Пирӗн шкулта литература кружокӗ пур. Вӑл кружок стена хаҫачӗсене ӗҫлеме вӗрентсе пырать. Кружок кӑларакан «Хунав» ятлӑ литература журналне шкулта юратса вулаҫҫӗ. Гурьевпа Михайлов учительсем литература кружокне кулленех пулӑшса пыраҫҫӗ.

Эпир хамӑр ӗҫри ҫитӗнӳсемпе лӑпланса лармастпӑр. Стена хаҫачӗсен ӗҫне малашне татах та лайӑхлатса пыма тӑрӑшатпӑр.

Г. ТОМАСОВ.
Красноармейски вӑтам шкул директорӗ.

Ҫамрӑксем, экономикӑпа финанс ӗҫне вӗренӗр!

Партипе правительство экономикӑллӑ образованине пысӑккӑн хаклаҫҫӗ. Парти яланах производство командирӗсенчен, директорсенчен, инженерсенчен т. ыт. те предприятисен финанс экономикине, хуҫалӑхӑн экономикине тӗплӗн пӗлсе тӑма ыйтнӑ, ыйтать те.

Сталин юлташ 1931 ҫултах ҫапла кӑтартса панӑ: «темӗн чухлӗ резолюцисем ҫырӑр, темӗн тӗрлӗ сӑмахсемпе тупа тӑвӑр, анчах завод, фабрика, шахта техникине, экономикине, финансне вӗренсе алла илмесӗр — усӑ пулмасть» тенӗ. Хуҫалӑх экономикине вӗренсе алла илме кирли ҫинчен Пӗтӗм Союзри XVIII партконференци татах тепӗр хут кӑтартса пачӗ.

ВКП(б) XVIII конференцийӗ хыҫҫӑн халӗ пӗтӗм ҫӗршывӗпех экономикӑллӑ образовани ыйтӑвӗсене сарлакан сӳтсе яваҫҫӗ. Ҫак ыйту вӑл пирӗн халӑх хуҫалӑхне аталантарас ӗҫре чӑннипех те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать.

Экономист-финансист специальноҫне илнӗ ҫынсем хуҫалӑхӑн мӗнпур отраҫлисенче, промышленноҫӑн мӗнпур предприятийӗсенче, транспортра, суту-илӳре т. ыт. те ӗҫлеҫҫӗ. Финанспа экономика институчӗ вӗрентсе кӑларакан экономист-финансистсен тӗп ӗҫӗ — государство бюджечӗ, халӑх хуҫалӑхӗн мӗнпур отраҫлисене укҫа-тенкӗ парса тӑрасси. Государство бюджечӗ вӑл — ҫӗршер миллиард тенкӗ укҫа. Наркомфин органӗсенче ӗҫлекен экономист-финансист пирӗн ҫӗршывӑн государство планӗпе килӗшӳллӗ пулса финанс ресурсӗсемпе тӗрӗс усӑ курма пулӑшакан организатор пулать.

Пирӗн ҫӗршывра пысӑк строительство — фабрикӑсен, заводсен, шахтӑсен, рудниксен, коммуналлӑ предприятисен, машинно-тракторнӑй станцисен строительстви анлӑн сарӑлса пырать.

Долгосрочнӑй вложенисен банкӗсенче ӗҫлекен экономист-финансистсем стройкӑсене укҫа-тенкӗ парса тӑрассине йӗркелемелле, строительство программисене палӑртнӑ срокра тултарнине, строительство пахалӑхне лайӑхлатнине тата строительствӑн хӑйне ларакан хакне чакарнине контроль туса тӑмалла. Кредит системинче ӗҫлекен экономистсем хӑйсем теори енчен лайӑх хатӗрленмесӗр, халӑх хуҫалӑхӗн экономикине тата планированине ҫирӗп пӗлмесӗр, хуҫалӑхлӑ факторсене марксистла хак пама тата анализ тума пӗлмесӗр ҫав пысӑк задачӑсене ӑнӑҫлӑн пурнӑҫлама пултараймаҫҫӗ.

Акӑ мӗншӗн ӗнтӗ финанспа экономика институчӗсенчи студентсем наукӑсен наукине—марксизм-ленинизм наукине, политэкономине, халӑх хуҫалӑхӗн мӗнпур отраҫлин экономикипе планированине тарӑннӑн вӗренеҫҫӗ.

Студентсем предприятин хуҫалӑхне научнӑй анализ тумалли методсене тӗплӗн вӗренеҫҫӗ. Ҫакӑ вара вӑл этемлӗхӗн творчествӑллӑ ӗҫне тарӑнӑн пӗлме, хуҫалӑхри материальнӑй, ӗҫ тата финанс резервисене тупса палӑртма пулӑшать. Ҫак ӗҫре вара экономист производство командирӗсен, инженерсен, технологсен ретне тӑрать.

Экономист-финансист — творчествӑллӑ работник. Вӑл хӑйӗн ӗҫӗ тӑрӑх халӑх хуҫалӑхӗн мӗнпур отраҫлисемпе, культурипе, халӑх сывлӑхне сыхлав ӗҫӗпе, халӑха ҫутта кӑларас ӗҫпе таччӑн ҫыхӑнса тӑрать. Вӑл пирӗн социализмлӑ хуҫалӑха, ӗҫе епле организацилессине, производство процесне тӗплӗн пӗлмелле, пӗр-пӗр предприятин ӗҫри йӑнӑшӗсене тупса палӑртса, вӗсене ҫийӗнчех пӗтерме пулӑшмалла. Паллах, ҫакна канцелярисенче ларса тума ҫук! Ӑна ҫӗнӗ стройкӑсемпе, заводпа, фабрикӑпа, суту-илӳпе, машинно-тракторнӑй станцисемпе кулленех сывӑх ҫыхӑнса ӗҫленипе кӑна тума пулать. Ҫавӑн чухне кӑна экономист-финансист хӑйӗн государство контролерӗн рольне, СССР финанспа банксен органӗсен ответлӑ представитель рольне ӑнӑҫлӑн пурнӑҫлама пултарать.

Ҫак ыйтусене тӗплӗн, тарӑн шухӑшласа пӑхсан, экономист-финансистӑн ӗҫӗ питӗ интереслӗ, илӗртӳллӗ тата ҫивӗч ӗҫ пулса тӑни уҫҫӑнах курӑнать. Ҫакӑ вӑл творчествӑллӑ пултарулӑха кӑтартса пама, социализмлӑ строительствӑн теорипе практикине вӗренсе ҫитӗнме май парать.

Хусанти Финанспа Экономика институчӗ финанс органӗсенче тата банксенче ӗҫлеме пысӑк квалификациллӗ специалистсем — экономист-финансистсем хатӗрлет. Студентсем институтри кабинетсенче, лабораторисенче ӗҫленипе пӗрлех Совет Союзӗнчи финанс органӗсемпе банксенче производствӑллӑ практикӑра пулаҫҫӗ.

Институтра икӗ отделени — финанс тата банк отделени пур. Виҫҫӗмӗш курсран пуҫласа, студентсем хӑйсен пӗлӳлӗхне хӑйсем суйласа илнӗ тӑрӑх, финанс ӗҫӗ тӑрӑх е кредит ӗҫӗ тӑрӑх ӳстереҫҫӗ. Институтран ӑнӑҫлӑн вӗренсе тухнӑ, аслӑлӑхпа тӗпчев тата педагогика ӗҫӗнче хӑйсен пултарулӑхне кӑтартнӑ студентсемшӗн институт ҫумӗнче аспирантсем пулса ӗҫлеме юлма май пур.

Институт 1941 ҫулта ҫӗнӗ ҫурта, Хусанти илемлӗ ҫуртсенчен пӗрине куҫать. Лайӑх оборудованиллӗ общежити, столовӑй, калаҫакан кино, радиоузел, физкультура залӗ пур. Института вӗренме кӗрес текенсем математика, географи, СССР халӑхсен историйӗ, вырӑс чӗлхипе литература предмечӗсем тӑрӑх испытани тытаҫҫӗ.

Вӑтам шкулсенчен «отлично» тата 1941 ҫулта рабфакран е ҫитӗннисен вӑтам шкулӗнчен «отлично» паллӑсемпе (черченине, рисованине, физкультурӑна кӗртмесӗр) вӗренсе тухнисене института испытани тыттармасӑрах илеҫҫӗ.

Пире, финанс работникӗсене, партипе правительство яланах пирӗншӗн тӑрӑшни питех те савӑнтарать тата хавхалантарать. Темиҫе кун каярах кӑна правительство финанс работникӗсен ӗҫукҫине пысӑккӑн ӳстернӗ. Сӑмахран, ӗлӗкхи вӑхӑтра финанспа экономика институчӗсенчен вӗренсе тухнисем уйӑхне 400—450 тенкӗ илнӗ пулсан, халӗ вӗсем 650—1400 тенкӗ илеҫҫӗ.

Партипе правительство ҫакӑн пек тӑрӑшни пире специалистсем хатӗрлес ӗҫе тӗпренех урӑхлатса ҫӗнетме хушать. Ҫак задачӑна пурнӑҫа кӗртнӗ ҫӗрте кӑҫал института вӗренме илесси те пысӑк ӗҫ пулса тӑрать. Института вӗренме илмелли плана тултарни кӑна ҫителӗклӗ мар, унта вӗренме кӗрекенсен пӗлӗвӗ ҫине те тимлӗн ҫавӑрӑнса пӑхмалла.

Вӗренме кӗрекенсене суйласа илесси — пысӑк ӗҫ. Ҫавӑнпа пирӗн ҫамрӑксем хушшинче экономикӑллӑ образовани ҫинчен тӗплӗн ӑнлантарса памалла.

Доцент **А. АРНАУТОВ.**
Хусанти Финанспа Экономика Институчӗн директорӗ.

ЛИТЕРАТУРА СТРАНИЦИ

ÇĂЛĂНĂÇ

(ПĔЧĔК КАЛАВ)

Машинăсем вĕçеве хатĕр. Вĕсене ĕнтĕ паян тăхăр хут та тĕрĕсленĕ пулĕ, çапах та вĕçме приказ çук-ха. Тĕтреллĕ кун тата пĕр чарăнусăр çăвакан юр самолетсене çĕр çинче тытса тăрать.

Летчиксем сывăхри метеорологи станцинче ĕçлекенсене кун каçиччен канăç памаççĕ.

— Неушлĕ эсир çавтери вăйсăр! Туса парăр пире лайăх çанталăк, — теççĕ вĕсем. Тĕтрере хутран-ситрен вĕçкелени канăçсăр летчиксене лăплантарма пултараймасть. Вĕсем иртен пуçласа каçченех пĕр чарăнмасăр вĕçесшĕн.

Сывлăшра тимĕр кайăксем курăнсанах чун уçăлса каять, фронтра кĕрешӳ çăмăлланать, пирĕн пехотинецсем, танкистсем, саперсем тăшман çине татах та хăюллăраххăн атакăна ыткăнаççĕ.

Командир Топаллер куçне хĕссе ялаках кăнтăр еннелле пăхать. Ăна çăра тĕтре иртес пек туйăнать. Анчах та хĕвел курăнмасть, тĕтре те сирĕлмест. Кăна кура Топаллер, çанталăк улшăнасса кĕтмесĕрех вĕçме ирĕк илес тесе, штаба кĕрет.

Штаб пĕр сăрлă çурта вырнаçнă. Кунтан çурçĕр еннелле хыр вăрманĕ чăсăлса каять, кăнтăр енче пăрпа витĕннĕ кӳлĕ выртать.

Штаб çуртĕнче çынсем нумай. Чылайăшĕ вĕсенчен яланхи çар тумтирĕ тăхăннă, хăшпĕрисем ĕç вăхăтĕнче тăхăнакан сăран шинельсемпе, алшышсемпе.

Топаллер алăка уçсанах, эскадрилья командирĕ ăна, пӳртри çăра табак тĕтĕмĕ витĕр палласа илсе, карттă сарса хунă сĕтел патне чĕнсе пычĕ.

— Кĕтсе пулмасть. Епле пулсан та яракуна капла иртерме пултараймастпăр. Кайса кил ак çакăнта хăвăн юлташсемпе,—карттă çинчи пĕр вырăна пӳрнипе тĕллесе кăтартрĕ вăл. Унтан куçĕсемпе çав пăнчă çине тинкерсе, тĕплĕн ăнлантарма пуçларĕ. Топаллер задани илнĕ хыççăн, çăмăллăн çаврăнчĕ те, хăвăртрах машинăсем патне чупрĕ.

Тепĕр минутăран сывлăша чĕтретсе çӳлелле тăватă самолет çĕкленчĕç, вĕсем тăшман еннелле çул тытрĕç.

Самолетсем малтан тĕтрепе кĕрешсе майĕпен вĕçсе пычĕç. Телее, часах тĕтре сирĕлчĕ. Аялта çуртсем, вăрмансем, çынсемпе машинăсем уççăнрах курăнса кайрĕç. Ку район урлă вĕсем нумай хутчен вĕçсе каçнă ĕнтĕ. Летчиксем унта та кунта темиçе кун каялла хăйсем çĕмĕрсе тăкнă вырăнсене уйăрса илеççĕ. Ав, сылтăм енче, çĕмĕрĕлсе пĕтнĕ вагонсемпе тулнă станци юлчĕ. Ку операцине звено виçĕмкун, паянхи пек тĕтре витĕр туса иртернĕччĕ. Тĕлех ӳкнĕ бомбăсем, станцире халь пĕр чун та курăнмасть.

Самолетсем хăвăртрах вĕçме пуçларĕç. Ĕнтĕ фронт линийĕ чылай кая юлчĕ. Топаллер юлташĕсене хăйсем палăртнă вырăна çитсе пыни çинчен пĕлтерчĕ. Хатĕрленчĕç. Халь ĕнтĕ пушшех те сыхă пулмалла. Мĕншĕн тесен тăшманăн сывăхри аэродромĕнчен истребительсем хăпармалла. Икĕ истребитель звено хыçнелле кĕме тăрăшнине пирĕн летчиксем лайăх кураççĕ. Самолетсем бомбăсенчен пушанчĕç. Аялта, унта та кунта, вут юписем çĕкленчĕç.

— Задачăна пурнăçланă — каялла,— терĕ командир. Кăна кура тăшман истребителĕсем хăйсен атакине татах та вăйлатрĕç. Вĕсем пирĕн самолетсене киле ярасшăн мар. Çитменнине сулахай енчен тепĕр истребитель сиксе тухрĕ.

— Юрать, çапăçса пăхар,—машинăна тăшман еннелле пăрчĕ Топаллертан сулахайра вĕçсе пыракан Бритов летчик. Штурман ухутана килнĕ истребителе пулемет вучĕпе ăшаласа илчĕ. Тăшман машини унталла-кунталла пăрăнчĕ, вара хура тĕтĕмпе хупланса çĕрелле вĕрхĕнчĕ. Топаллерпа унăн штурманĕ те тăшмана куччĕнеçсемпе кĕтсе илчĕç. Пулеметран пенĕрен вĕсен çине куçкĕретех тапăнакан истребитель те месерле ӳпĕнчĕ, куçран çухалчĕ.

Анчах çав вăхăтра сывлăшра зенитнăй артиллери снарячĕсем çурăлма пуçларĕç.

«Ку начар япала, лектерме те пултараççĕ» — шухăшларĕ Топаллер. Вăл машина хăвăртлăхне ӳстерсе, юлташĕсемпе танлашрĕ. Вара вĕсем, строй тытса, фронт линийĕ патнелле çул тытрĕç. Командир ытти машинăсем çине пăхса илчĕ—чиперех пыраççĕ пек. Апла пулсан никам та аманман.

— Çапах та мĕншĕн строй тĕрĕс тытмаççĕ-ха вĕсем, виççĕш те манран иртме пăхаççĕ?—тет Топаллер, пĕрре Летучий машини çине, тепре Бритон машини çине пăхса илсе.—Неушлĕ хамăн машина аманнă? Чăн та мотор ĕçлемест. Оборот чакнăçем чакса пырать. Апла пулсан, бензинопровода снаряд татăкĕ тивнĕ, урăх нимĕн те мар. Татах пăхать командир. Курать: радиатор та аманнă. Куçсем ирĕксĕрех çĕрелле тинкерсе илеççĕ. Урăхла май çук, тăшман тылнех ларас пулать. Умра пысăках та мар кӳлĕ курăнать, шăннă кӳлĕ.

Ытти виçĕ машина çинчи çынсем кураççĕ, Топаллер кӳлĕ патнелле çул тытать, пĕчĕккĕнех аялалла анса пырать. Акă командир машини кӳлĕ тăрăх чупса кайрĕ, чарăнчĕ. Унччен те пулмарĕ, кӳлĕрен инçе мар ларакан çуртсенчен тăшмансем кĕпĕрленсе тухрĕç, машина еннелле чупма тытăнчĕç. Топаллерпа юлташĕ вĕсене хирĕç пулеметран пеме тапратрĕç.

Çав вăхăтра вĕсем патне Летучий самолечĕ анса ларчĕ.

— Машина çине хăпарăр, юлташсем!—кăшкăрчĕ вăл.—Хăвăртрах, машина çине!

Командирпа унăн штурманĕ самолет çуначĕсем çине вырнаçса ларчĕç.

Анчах, йĕлтĕрĕсем шăнса ларнă та, самолет ниепле те вырăнтан хускалмасть. Пулăшас пулать. Вăйпа тĕртсе самолета хускатаççĕ. Çав вăхăтра Иванова тăшман пульли пырса тивет. Çапах та вăл, хăй аманнине палăртмасăр, кабинăна васкаса кĕрсе ларать. Топаллерпа унăн штурманĕ çунатсем çине хăпараççĕ.

— Кайрăмăр,—тет Летучий, хăйне-хăй вĕçме сигнал панă пек. Тĕрлĕ енчен персе тăракан тăшмансен куçĕ умĕнчех самолет çӳлелле çĕкленчĕ. Çитме инçе-ха, çапах епле пулсан та, 40 минутăна яхăн каяс пулать. Ун юлташĕсен 40 минута хушши çав шартлама сивĕпе пĕтĕм çанçурăма пăрлантаракан çурçĕр çилĕ çинче тӳссе пырас пулать. Ку сивĕпе ӳт çеç мар, машина та шăнать, самолет фюзеляжĕ чылаях хулăм пăрпа витĕнет.

Çитменнине кун татах пăсăлса пырать. Çӳлтен те, аялтан та çăра пĕлĕтсем хупăрласа килеççĕ. Пасăр шур чатăр витĕр пăхнă пек пăхнă хĕвел халь куçран çухалса пачах курăнми пулчĕ.

Анчах пирĕн вĕçевçĕсем ăна-кăна асăрхамаççĕ, самолет çуначĕ çинчи юлташĕсемшĕн хумханса хăвăрттăн тапакан чĕрисене лăплантарма тăрăшса, вĕсем малалла, сывăхри аэродром патнелле, васкаççĕ.

К. СЕРГЕЕВ.

„ХАДЖИ АБРЕК" ЧĂВАШЛА

«Хаджи Абрек» поэмăна М. Ю. Лермонтов хăй курса çӳренисем тăрăх Кавказ пурнăçĕнчен илсе çырнă. Ăна поэт пичетлеттересшĕн те пулман, анчах поэтăн ун чухне редакцинче ĕçленĕ юлташĕсем хăйне систермесĕрех пичетлесе кăларнă. Вулакансем поэмăна ăшă кăмăлпа йышăнса илнĕ.

«Хаджи Абрек» — Лермонтовăн чăн малтан пичетленнĕ поэми. Çак поэмăна чăвашла куçарнă. Ăна радиопа майăн 20-мĕшĕнче вырăнти вăхăтпа 19 сехет те 15 минутăра параççĕ.

К. С.

ЛЕРМОНТОВ ЮБИЛЕЙĔ УМĔН

Кăçалхи июлĕн 27-мĕшĕнче вырăссен аслă поэчĕ М. Ю. Лермонтов вилнĕренпе çĕр çул тултарать. Çак паллă куна кĕтсе илме халь пĕтĕм çĕршыв хатĕрленет.

Чăваш республикинче Лермонтов юбилейне ирттерме правительство комиссийĕ тунă. (Комисси председателĕ А. Сомов юлташ).

Комисси юбилея хатĕрленнĕ май чылай мероприятисем палăртнă.

Çитес кунсенчех пичетрен Лермонтовăн «Пирĕн вăхăтри герой» романĕ тата суйласа илнĕ сăввисен сборникĕ тухать. Сборнике поэтăн паллăрах произведенийĕсенчен «Парус», «Шухăш», «Поэт вилĕмĕ», «Сывлăш карапĕ», «Кинжал», «Поэт» тата ытти сăввисем кĕнĕ. Сăвăсене С. Шавлы, И. Ивник, Н. Янгас, А. Орлов, Евстафьев поэтсем куçарнă.

Сборникре Лермонтовăн сăввисене чăваш поэзийĕн классикĕ Константин Иванов куçарнисем («Калашник купец çинчен хунă юрă...» т. ыт. те) уйрăмах паллă вырăн йышăнса тăраççĕ.

«Илемлĕ литература» альманахĕн 5-мĕш номерĕнче Лермонтсвăн «Мцыри» ятлă поэми (И. Ивник куçарнă), 6-мĕш номерĕнче поэтăн пурнăçĕпе творчестви çинчен çырнă статья тата уйрăм сăввисем пичетленсе тухаççĕ.

«Сунтал» журналăн июль уйăхĕнчи номерĕ пĕтĕмĕшпех Лермонтов ячĕпе тухать. Унта «Мцыри» поемăна Ухсай Яккăвĕ куçарни тата Лермонтовăн чăвашла куçарнă ытти паллăрах сăввисем пичетленеççĕ.

Чăваш писателĕсен Союзĕ июнь—июль уйăхĕсенче республикăри районсене, колхозсемпе предприятисене, шкулсене кайса, Лермонтов ячĕпе докладсемпе литература вечерĕсем ирттерме палăртнă.

ЭТЕМ

Çакă сутă тĕнчере
Вăйли çук та этемрен.

К. Иванов.

Рехмет, çĕнелнĕ çĕр-анне,
Çĕн çăкăрна çитернĕшĕн, —
Хăв ывăлна çут тĕнчене
Хăват парса вĕçтернĕшĕн!

Çӳрерĕм ăмăрткайăк пек
Эп пархатарлă çĕр тавра.
Нихçанхинчен те лайăх шеп
Тăван çĕршыв ман таврара!

Кунта паян эп чăн хуçа,
Кунти пуянлăх пурте ман.
Çăлтăрсенчен венок туса,
Чысларăм эп кунта хама!

Тĕнче курман капмар çурта
Хăпартрăм эп тĕнче умне.
Хăй вырăнне пĕлмен сăрта
Куçартăм тивĕç вырăнне.

Çĕре анман пĕлĕтсене
Антартăм йышлăн сĕтĕрсе, —
Минтер пек мăнтăр çĕр çине
Çутартăм ăшă çăмăрсем.

Анаталла юхан шыва
Юхтартăм вăйлăн тăвалла.
Таса мерчен-ахахпала
Эп эрешлерĕм çĕршыва.

Хĕвел шевлийĕ пек вĕсем —
Эп çутнă йăлтăр çутăсем.
Сĕрен кĕперĕ пек вĕсем —
Эп хывнă кĕмĕл кĕперсем!

Вĕри хăватлă алăра
Эп ирĕлтертĕм Çурçĕре.
Ялан янăравлă юрăра
Мухтарăм ешĕл çĕн çĕре.

Тăван çулпуç, çĕршыв-анне,
Рехмет сире ӳстернĕшĕн,
Çăтмах пек çутă тĕнчене
Хăват парса вĕçтернĕшĕн!

Н. ЯНГАС.

МИКИХВЕР МУЧИ

(А. Твардовский майлă)

Уяв чаплă пулнă,—
Микихвер юрланă.

Кунĕ пит те ăшă
Çуллахи пек тăнă.
Микихвер йăвашшăн,
Лăпкăн утса пынă.

Урах мар пулин те
Утнă малаллах,
Çынсем курччăр ĕнтĕ,
Тенĕ пулмалла.

Кашни çын пуç тайнă
Тĕл пулсан ăна.
Ăш салам калакă,
Чĕннĕ хăнана.

Кам чарса тăратнă
Чыслăн ал пама,
Вăл часах пултарнă
Калама сăмах:

— Ятлас çук, пĕлетĕп,
Еçрĕм хăнара.
Сăра пур килте те,
Кăпăклă сăра.

Ятлас çук, пĕлетĕп,
Хăнаран килетĕп,
Хăналарĕ шофер—
Ывăлăм вăл ман,
Хăвăрах пĕлетĕр,
Тивĕç савăнма.

— Машинпа леçетĕп,
Терĕ те мана,
Инçе мар, çитетĕп,
Терĕм эп ăна.

Икĕ хĕр, виç ывăл
Пурте вĕсем сывă.

Летчик та, поэт та,
Шоферĕ те пур.
Мухтансах калатăп,
Пурте манăн пур.

Микихвер Василчă
Колхозри ĕçченçĕ.
Пурте хисеплеççĕ,
Пуç тайса иртеççĕ.

Ну, сывах-и, теççĕ,
Тахçанхи кĕсleçĕ.
Микихвер пурне те
Ответлет: аван!
Хăнаран килетĕп,
Чаплă хăнаран.

ИВАН МАЛГАЙ.

Килсемччĕ, Сталин, хăнана

Лезгин юрринчен

Каллех асăмлă шăпчăка
Илтсе килентĕм ирхине.
Эп ылттăн-кĕмĕл çиппеле
Тĕрлетĕп Сталин портретне.

Кăшт чарăнсамччĕ, нӳрĕ çил,
Ан чуп сăлтавсăр яланах.
Çитсе хаваслă Мускава
Салам кала эс Сталина.

Ытараймасăр, пӳлĕме,
Саркайăксем вĕçсе кĕреç.
Килсемччĕ, Сталин, хăнана,
Кăмăл тусамччĕ Эс пире.

Тупа тăватпăр Сталина
Çĕршыв хавас ешĕрнĕ чух:
Аркантăр хăть мĕнпур тĕнче,
Совет çĕршывĕ пĕтес çук.

ИВ. ИВНИК куçарнă.

МАРИНА

(КАЛАВ)

— Марина, итле-ха, мĕншĕн сан çинчен темтепĕр калаçаççĕ?—терĕ ашшĕ, хĕрĕ çине сивĕрех куçĕсемпе пăхса.

— Кам, мĕн калаçать? Эпĕ нимĕн те пĕлместĕп-çке...

— Кĕрӳ Хĕрлĕ Çарта, тăван çĕршыва сыхлать. А эсĕ?...

— Мĕн эпĕ?...

— Агрономпа явăçса кайнă текен хыпар çӳрет. Чăнах пулсан, аван мар, намăс...

Ашшĕ сăмахĕсене илтсен, Маринан питçăмартисем палан пек хĕрелчĕç.

— Камран илтрĕн эсĕ вăл сăмахсене?

— Ху пĕлетĕн пулĕ...—Сидор Федорович пĕр самантлăха нимĕн те чĕнмерĕ.

...Марина упăшки Хĕрлĕ Çара кайсан ашшĕ патне пурăнма килчĕ. Çавăнпа ĕнтĕ Сидор Федорович Марина çинчен çӳрекен ырă мар хыпар çинчен пĕлтермесĕр тăма тӳсеймерĕ.

— Атте, тĕрĕс мар вăл сăмах. Эпĕ агрономпа явăçман. Ун патне кайса çӳрени вăл ниме те пĕлтермест. Агроном патĕнче пĕр эпĕ çеç мар, унта пирĕн звенори мĕнпур хĕрарăмсем пулаççĕ. Вăл пире ефремовкăсем пулма вĕрентет.

— Ефремовка... Мĕн вăл ефремовка?

— Вăйлă тырпул туса илекенсене калаççĕ. Эпир хамăр колхозра кашни гектартан 120—150 пăтран кая мар тырă туса илме тăрăшатпăр. Çакна вĕренетпĕр эпир агроном патĕнче.

Сидор Федорович кăвакарнă сухалне чĕтретсе кулчĕ:

— Хе-хе-хе!... Виçĕ гектартан 150 пăт пуçтарсан та питĕ аванччĕ те...

— Çук, атте! Мĕн шутланă — çавна тăватпăрах.

Ашшĕне каласнă хыççăн, Марина чылайччен шухăша кайса çӳренĕ: «Кам сарать-ши ман çинчен элек? Пĕлсессĕн, вăл çынна эпĕ ответ тыттарăттăм». Вăл айăплă мар пулин те, çынсен куç умĕнче вăтанать: агроном ятне асăнсанах унăн питçăмартисем пĕçерсе хĕрелеççĕ.

Пĕр каçхине агроном ăна хăй патне пыма хушрĕ: «Сана манăн вăрттăн каламалли сăмах пур»,—терĕ.

Марина каллех шухăша путрĕ. «Ахаль те темтепĕр калаçаççĕ. Ун патне, хваттерне пынине курсан вара, атте хăлхине каллех суя хыпар çитме пултарать».

Марина агроном хваттерне кĕрсе кайнине хăрах куçне шурă илнĕ Ванька асăрхарĕ, вăл тӳрех Сидор Федорович килĕ патнелле васкаса утрĕ.

Сидор Федорович вăтă пулсан та, çырăва кăштах пĕлет. Ванька пынă чух вăл Марина ĕçрен таврăнассине кĕтсе, хаçат вуласа ларать.

Ванька, тилĕ пек, йăпăлтатса кĕчĕ:

— Аван-и, Сидор Федорович! Хаçат вулатăн пулас? Ырă каç пултăр. Мĕн çинчен çыраççĕ хаçатсем çинче?—терĕ Ванька, тутисене тĕрлĕ май хуçкаласа.

— Тем çинчен те çыраççĕ. Питĕ интереслĕ статьясем пур. Акă, пирĕн геройсем каллех çурçĕрти пăрлă океан çине вĕçсе кайса ларнă...

— Интереснă... Марина ăçта? Ĕçрен халĕ те таврăнман-и-ха?—терĕ Ванька.

— Таврăнман-ха. Мĕн тумаччĕ тата?

— Ха-ха-ха?... Вĕсем каллех ĕнтĕ агроном патĕнче пăрçа шăтарса сăнаççĕ пулĕ... Сидор Федорович Ванька çине çилленсе пăхса илчĕ.

— Эсĕ каллех ĕнтĕ Марина çинчен элекleme килтĕн пулĕ-ха... Пĕркун та суйрăн. Мĕншĕн кураймастăн эсĕ манăн хĕре?—кăшкăрса тăкрĕ Ванькана старик.

— Суятăп пулсан... Атя эппин! Ĕненместĕн пулсан, ху куçупа кур. Марина халь агроном патĕнче. Иккĕшĕ çеç лараççĕ,—терĕ Ванька.

— Чăнах-и?

— Чăнах пулмасăр.

* * *

Каç уяр. Тӳпери тулли уйăх ялтăртатать. Çăлтăрсем вĕçĕ-хĕррисĕр чӳхенсе тăраççĕ. Колхозлă ял шăппăн çывăрать.

Ванька агроном пурăнакан хваттер чӳречи патне вăрă пек йăпшăнса пычĕ. Кантăк витĕр карăнса пăхрĕ. Анчах нимĕн те кураймарĕ.

— Мĕн ĕçленине курма çук,—пăшăлтатрĕ хăй.

Сидор Федорович ниçта кайма пĕлмесĕр чĕтресе тăрать.

Ванька, пӳртре мĕн тунине курасшăн пулса, чӳрече умĕнче кăштăртатать... Хăй те сисмерĕ, ури тайăлса карĕ те, çамкипе чӳречене çапăнчĕ. Кантăк шанкăр! турĕ. Чӳречене карнă чаршав яр уçăлчĕ.

— Кам хулиганланса çӳрет унта?—кăшкăрчĕ агроном.

Марина урама чупса тухрĕ. Пăхать: чӳрече умĕнче чĕпчĕр юнпа пĕвеннĕ Ванька тăрать.

— Ванька? Мĕншĕн эсĕ чӳречепе çапса çĕмĕртĕн?—чупса çитсе, çухинчен çавăрса тытрĕ Марина Ванькана. Сидор Федорович пӳрт хыçнелле пытанса тăчĕ.

— Хулиган! Эсĕ иккен вăл ман çинчен элек сарса, упăшка патне суя çыру яраканĕ!—тесе ласкать Марина Ванькана.

Çак вăхăтра агроном та тухрĕ.

Урамра шăв-шав пулнипе колхозниксем пуçтарăнчĕç.

— Мĕн пулнă?

— Ванька агроном пурăнакан хваттер чӳречине çапса çĕмĕрнĕ.

— Колхоз вăкăрне вăрласа пуснăшăн икĕ çул хушши тĕрмере ларни сахал пулнă. Халĕ татах хулиганланса çӳрет.

Елĕк пулсан, Ванькана халăх кӳпкеме пикенетчĕ ĕнтĕ. Анчах колхозниксем халь урăхла. Ванькана тивмерĕç.

Колхозниксем калаçнине чылай итлесе тăнă хыççăн, Сидор Федорович пытанса тăнă çĕртен тухрĕ. Марина айăпсăррине тинех тавçăрса илчĕ.

— Марина, каçар! Çав Ванька мана сан çинчен элеклесе пачĕ. Эпĕ, вăтă çерçи, кăштах улталанаттăм!—терĕ Маринана вăл.

* * *

Çуркунне çитрĕ. Маринасен звени тырпул акса хăварчĕ. Агроном вĕрентнĕ тăрăх пĕтĕм агротехникăна пăхăнса ĕçлерĕç. Тырă, Марина кĕтнĕ пекех, кĕркунне гектартан 120 пăт тухрĕ.

Маринана упăшки хăй патне пурăнма чĕнсе çыру ячĕ.

Пĕтĕм колхоз, ырă сунса, Маринана пароход çине лартса ăсатрĕ.

Сидор Федорович та хĕрĕпе пĕрле кĕрӳшĕ патне кайрĕ.

М. ЧАЛДУН, В. СЕМЕНОВ.

ПОХОД ЮРРИ

Пĕрре мар çĕнсе мухтавлăн
Тухнă пирĕн эскадрон.
Астăвать-ха анлă Атăл,
Манман-ха çутă аслă Дон.

Çĕнтермесĕр нихăçан
Вăрçăран эпир тухман.
Епле тăкăнчĕ тăшман, —
Астăвать-ха Дон, Кубань.

Çапăçуллă умри çулăм
Пулин йывăр та инçе.
Пул эс шаттăр та хăюллă
Хаяр вăрçă хирĕнче.

Çивчĕ уттăм, хăвăрт вĕç,
Пĕр самант—çитетпĕр кĕç,
Тăван çĕршĕн — чыслă ĕç,
Тăшмана тура эс, хĕç.

Тăшмана нихçан пĕр пусăм
Парас çук тăван çĕре.
Ырă уттăм—паттăр тусăм,
Шухă çил пек эс çӳре.

Çĕнтерӳ патне çул уçă,
Вăй-хăват парать çулпуçĕ!

В. ВАСЬКИН.

АЗАМАТ

(Поэма сыпăкĕсем)

Сенкер пĕлĕт айĕнче,
Çĕр Ама çĕршывĕнче,
Хурланса та савăнса
Пурăннă, тет, Талмăрса.
Ыйтса илнĕ ырашне,
Туртса илнĕ туллине,
Йĕртсе илнĕ йĕтĕнне,
Пусса илнĕ пусине —
Çавах пирĕн Талмăрса
Çӳремен пуçне усса.
Хура вăрман варринче
Хупăрланă хурахсем,
Тарăн çырма варринче
Тарăхтарнă таркăнсем —
Çавах пирĕн Талмăрса
Кăтартман, тет, макăрса.
Ӳснĕ, тет, ун килте пĕр
Ытарма çук маттур хĕр.
Çав маттур хĕр ашшĕнне
Сĕвĕртнĕ, тет, хуйхине.
Сут чĕреллĕ хĕр — Катек.
Чун уççийĕ пулнă, тет.
Кăвак çӳçлĕ Талмăрсан
Хура хурлăх килнипе,
Чăтма йывăр пулнипе
Хĕсĕк куçĕ шывлансан —
Катек çине пăхнă, тет.
Хĕрӳ хĕвел хĕртнипе
Ирхи сывлăм типнĕ пек,
Куççулĕсем типнĕ, тет.
Тем пек тăвăл тухсан та,
Темле хуйхă пулсан та —
Хĕрĕ çине пăхсанах
Сирĕлнĕ, тет, тĕтĕм пек.
Ӳснĕ, тет, хĕр ярпайса,
Ашшĕне савăнтарса —
Ватăлмалăх кунсенче,
Кĕрхи тĕксĕм кунсенче,
Çурхи кун çутти çутса,
Çурхи кун ăшши парса.
Сăнĕ-пуçĕ уйăх пек,
Ахах та мерчен тăкса
Хура çĕре çутатса
Тăракан çут уйăх пек.
Куçĕсем ун çеçпĕл пек,
Тутисем ун çырла пек —
Алли çăмăл ĕç тума,
Ури çăмăл ташлама.
Çавăн пек хĕр халиччен
Курман, тет те, чăвашсем.
Илтсе пĕлнĕ тăрăхран,
Хыпарланă тăрăхран,
Шăпчăкпа чĕкеç ятне
Килнĕ пулать ун патне.
Шăпчăк имĕш вĕрентнĕ
Шăп чух хăй пек юрлама,
Чĕвĕл чĕкеç вĕрентнĕ
Чĕвĕлтетсе калаçма.
Тĕлĕнтермĕш çакă хĕр
Кăмăлĕпе-пилĕпе
Тин çеç çунă шур юртан
Пулнă имĕш шурăрах;
Симĕс улăх çийĕпе
Шăнкăртатса юхакан
Тăрна куç-пек тăр шывран
Пулнă, тет, вăл тăрăрах.
Таврари яш-хĕрĕмсем
Тĕлĕннĕ, тет, сăнĕнчен.
Ялти ятлă ватăсем
Тĕлĕннĕ, тет, ăсĕнчен.
Ак мĕншĕн тет, Талмăрса
Çӳремен пуçне усса.

...Çитнĕ-килнĕ кĕтмен кун,
Кĕтмен кун та йывăр кун,
Хурлăхан пек хура кун.
Аслă çимĕк эрнинче,
Пĕр ултавлă ир çинче
Тытса кайнă тăшмансем
Ун хĕрне вăй варринчен.
Виççĕн пулнă, тет, вĕсем —
Çут медаллă хурахсем.
Пăшалсем пере-пере,
Вăйăри çамрăксенне
Хăпартса сехрисене,
Ялти ятлă сар хĕре
Куç кĕрет кайнă çапса,
Кăшкăртса та макăртса.
Кам хур тунă Катеке,
Кам тавраш, хăш ялтан
Асап кӳнĕ старике? —
Кун çинчен пĕлмен никам.
Курни пур та — пĕлни çук,
Ĕçĕ пур та —йĕрри çук.
Çичĕ каç, тет, Талмăрса
Çакăн хыççăн куç хупман.
Мĕскĕне шыра-шыра
Çитмен вырăн хăварман,
Çапах хĕрĕ тупăнман.
Инçетри чул хулана,
Чул чĕреллĕ çын килне,
Тӳре ывăлĕ патне
Кайнă мĕн илсе ăна...
...Çичĕ кун, тет, Талмăрса,
Çичĕ каç, тет, куç хупман.
Мĕскĕне шыра-шыра
Çитмен вырăн хăварман,
Çапах хĕрĕ тупăнман.
Эрне иртсен, каçхине
Ак тупать, тет, вăл хĕрне.
Хăйсенчен виç çухрăмрах
Пур, тет, авăр йăлăмра.
Хĕрлĕ кăпăк кăларса
Ахрат варĕ тĕпĕнче
Тăнă, тет, вăл тулхăрса
Кунĕн-çĕрĕн вĕçĕмсĕр.
Çавă авăр умĕнче
Вилнĕ пек тăнсăр-мĕнсĕр
Выртнă, тет, мăнтарăн хĕр.
Сарă пурçăн кăтрисем
Пĕтнĕ, тет, таткаланса...
Чĕнтĕр янă кĕписем
Пĕнтĕ, тет, таткаланса...
Çакăнтан вара Катек
Шурнăçемĕн шурнă, тет.
Çăлса илнĕ чечек пек
Типнĕçемĕн типнĕ, тет.
«Ешĕл-ешĕл курăк пек
Ешĕрсе çитĕнес чух,
Садри сарă кайăк пек
Саркаланса юрлас чух —
Сая ячĕç хурахсем».
Çакăн пек такмакласа
Макăрнă, тет, Талмăрса.

...Тăвăл тухать, тулхăрать —
Хĕрлĕ хăва авăнать;
Хĕрлĕ хăва авăнать;
Авăнать те хуçăлмасть.
Теветкеллĕ Талмăрса
Вутсăр вут пекех çунса
Акăш-макăш хуйхăрать,
Хуйхăрать те пуç усмасть.
«Тепĕр тесен, çак ĕмĕр
Иккĕ килмест, хĕрĕмĕр.
Çак нуштана куриччен,
Çын эрлĕкĕ пуличчен
Каяр мар-и çĕн çĕре?» —
Тет хĕрне вăл пĕринче.
«Таçти-таçти вĕтлĕхре
Этем пыман вырăнта,
Таçти-таçти вăрманта
Улах йăва çавăрса
Пурăнăпăр ыр курса.
Упа-кашкăр тăршшинче
Кунти пекех мар тăр-ха
Çакă аслă çĕр çинче
Ирĕк тени пур тăр-ха».
Ĕмĕтне татман этем
Вăйлă тенĕ ваттисем.
Аслă Атăл хумĕсем
Юртса иртнĕ вырăнта,
Ăста юрă шăпчăксем
Кăмăлланă вăрманта,
Çĕр çырли, кăмăлпа, серте
Çитĕнсе ӳснĕ çĕрте,
Хăйне пӳрнĕ пилĕпе,
Хăйĕн савнă хĕрĕпе
Лартнă, тет, ӳпле туса
Теветкеллĕ Талмăрса.
Тыткăнри çĕртен-шывран
Инçете тарса ӳксе,
Хăйсем ӳснĕ вырăнтан
Куç курми çĕре çитсе
Пурăннă, тет, ӳплере,
Уплере те ирĕкре...
Кун ылмаштарать кунне,
Çĕрĕ çĕнетет çĕрне.
Ак хăйхи Катек хуйхи
Тăхăр уйăх тултарать.
Çичĕ ют тăшман хурри
Сар ачана çаврăнать.
Катек хĕрĕн пĕр ирпе,
Йăлтăр-йăлтăр çут ирпе
Çуралать ывăл ача,
Ывăл ача—сар ача,
Сарă ача Азамат
Сарă сăпка юратать.
Сарă сăпка сикнĕ май
Юхать юрă çиле май.
«Нӳ—ӳ, нӳ—ӳ, нӳн ачи,
Пĕчĕкçеççĕ чĕч ачи.
Мамăк минтер—айĕнче,
Шурă кипке—çийĕнче.
Уртăш йывăç пĕкечи,
Улма йывăç сиктерми.
Улми ташла тăрать, тет,
Çулçи çупа тăрать, тет,
Ача пашша тăвать, тет...»
Шурнăçемĕн шурнă, тет.
Кун килет те, кун иртет —
Ӳснĕçем ача ӳсет.
Хăмла йевĕр хăпарать,
Çулçă евĕр ярпаять.
Ĕнтĕ ак вăл çиччĕре —
Çитет çитмĕл çич çĕре.
Кашкăр курсан—кăшкăрмасть,
Юта курсан ютшăнмасть,
Çĕленрен те çӳçенмест,
Калтаран та шикленмест...
Вашаватлă ват вăрман
Таркăнсене таравать,
Юрласа та шăхăрса
Ӳсет пирĕн Азамат.
Анчах хĕвел тăтăшран
Йăл-йăл! çеç кулса тăман
Хăшпĕр чухне Азамат
Макăрса та кăтартать:
Е курать вăл вăрманта
Сăхă çăхан мăшкăлне,
Е илтет вăл Атăлта
Мĕскĕн бурлак юррине.
Ватăсем куллен кая,
Çамрăксем куллен мала.
Акă хăйхи Азамат
Упа, упа тееççĕ,
Сарă качча çаврăнать.
Упа вăйлă тееççĕ —
Уписене Азамат
Лутăркать те пăрахать.
Тилĕ, тилĕ тееççĕ,
Тилле чее тееççĕ—
Пирĕн йĕкĕт тилĕрен
Çĕлетет çĕлĕк çуллен.
Шăпчăк, шăпчăк тееççĕ,
Юрри аван теееççĕ—
Пирĕн йĕкĕт юрринчен
Тĕлĕнеççĕ шăпчăксем.

Г. КРАСНОВ.

ЕВРОПĂРИ, АФРИКĂРИ ТАТА АЗИРИ ВĂРÇĂ

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра авиаци активлăн кĕрешни палăрать. Англи самолечĕсем Германири чылай районсем çине, вăл шутра Гамбургпа Бремен çине пырса тапăннă. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, çӳлте асăннă пунктсем çине Англи авиацийĕн пысăк вăйĕсем пырса тапăннă хыççăн промышленноçлă хăшпĕр предприятисене сиен кӳнĕ. Çав сводкăрах каланă тăрăх, Англин уйрăм самолечĕсем, Берлинран иртсе кайса, Познань территорийĕ çине пырса кĕнĕ. Ыран майăн 9-мĕш тенĕ чух çĕрле Берлинра самолетсем пырса тапăнасран сыхланма тревога панă. Тревога икĕ сехет ытла пынă.

* * *

Вăтаçĕр тинĕсĕн бассейнĕнче юлашки кунсенче çапăçакан енсен авиацийĕсем пуринчен те активлăрах кĕрешни палăрать. Германипе Итали авиацийĕ пуринчен ытларах англичансен Вăтаçĕр тинĕсĕнчи коммуникацийĕсемпе опорлă базисене хирĕç кĕрешет. Англи самолечĕсем Германипе Итали войскисен Ливири опорлă базисем çине бомбăсем пыра-пыра пăрахаççĕ. Итали командованийĕн сводкинче çапла каланă: ыран майăн 8-мĕш тенĕ чух çĕрле Италин торпедоносец-самолечĕсем Вăтаçĕр тинĕсĕн хĕвеланăç пайĕнче Англи суднисен караванĕ çине пырса тапăннă. Çав каравана икĕ линкор, пĕр авианосец тата темиçе крейсерпа эсминец сыхласа пынă пулнă. Икĕ крейсера, пĕр эсминецпа пĕр парохода торпедăсемпе пенĕ, пĕр линкора, авианосеца тата икĕ парохода сиен кӳнĕ. Эгейски тинĕсре, тенĕ малалла сводкăра, Италин тинĕсри чаçĕсемпе пехота чаçĕсем, авиаци пулăшнипе, Грецин Самос тата Фурни ятлă утравĕсене туртса илнĕ. Юнайтед пресс агентствин Каирти корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германипе Итали авиацийĕ Суэц каналĕ çине пырса тапăннă. Египетăн шалти ĕçсен министерстви кăларнă коммюникере çапла каланă: ыран майăн 8-мĕш тенĕ чух çĕрле противник авиацийĕ Суэц каналĕн зони çине икĕ сехет хушши бомбăсем пыра-пыра пăрахнă. Рейтер агентствин корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Александрире сывлăшран пырса тапăнасран сыхланма икĕ хутчен тревога панă. Англи авиацийĕпе тинĕс вăйĕсем Бенгази çине бомбăсем пырса пăрахнă тата артиллерирен персе тăнă.

Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Тобрук районĕнче пĕрпĕрин çине артиллерирен персе тăни тата разведкăллă отрядсен ĕçĕсем палăраççĕ. Рейтер агентствин пĕлтерĕвĕнче каланă тăрăх та Тобрук секторĕнчи вăрçă ĕçĕсем пысăках мар.

Хĕвелтухăç Африкăра, Абиссинире, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Амба-Алага патĕнче (Аддис-Абебăран çурçĕр енче) кĕрешӳ пырать. Англи чаçĕсем çĕнĕ позицисене туртса илнĕ. Рейтер агентствин тепĕр пĕлтерĕвĕнче çапла каланă: Гондар патĕнчен çурçĕр еннелле 70 километрта вырнаçса тăракан Дебарехран итальянецсем тухса кайнă.

* * *

Иракра Басрăпа Хаббани районĕсенче вăрçă ĕçĕсем пыраççĕ. Фронтра Англи авиацийĕн активлăхĕ палăрать. Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Англи самолечĕсем Багдадри аэропорт çине бомбăсем пырса пăрахнă. Аэродром çурчĕсене тата вĕçсе çĕкленмелли çула сиен кӳнĕ. Кунсăр пуçне, Англи авиацийĕ противникăн Гинаидири аэродомра ларакан самолечĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Хаббани кӳлли патĕнчен хĕвелтухăç енче вырнаçса тăракан позицисем çинчи Ирак войскисем çине сывлăшран пырса тапăннă.

Майăн 9-мĕш. (ТАСС).

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

(Апрелĕн 25-мĕшпе майăн 9-мĕш хушшинчи вăрçă ĕçĕсене пăхса тухни)

Апрель вĕçĕнче тата май уйăхĕн пуçламăшĕнче Чжецзян провинцийĕн çурçĕр тата хĕвелтухăç çыранĕсем тăрăх тата Фуцзян провинцийĕн хĕвелтухăç çыранĕ тăрăх пысăк çапăçусем пулса иртнĕ. Апрелĕн 16-мĕшĕнче Чжецзян провинцийĕн центральнăй пайĕнче японецсем Ханчжоу хулинчен кăнтăр еннелле, Чжецзян-Цзянси чугунçулĕ тăрăх наступлени тума пуçланă. Вĕсене пулăшас шутпа Фуян хулинчен (Ханчжоуран хĕвеланăç енче) кăнтăр еннелле наступлени пуçланă. Апрель уйăхĕн вĕçĕнче японецсем Чжуцзи хулине (Ханчжоуран 50 километрта) туртса илнĕ тата Чжуцзи патĕнчен кăнтăр еннелле 20—25 километр малалла кайнă. Май уйăхĕн пуçламăшĕнче Китай войскисем японецсене Чжуцзи патне хĕсĕрлесе çитернĕ. Çак хула хĕррисенче çапăçусем пыраççĕ.

Нинбо районĕнче (Чжэцзян провинцийĕн центральнăй пайĕн çурçĕр-хĕвелтухăç çыранĕ), çавăн пекех хĕвелтухăç енчи çыранта Японин десантлă чаçĕсем çапăçнă. Апрелĕн 20-мĕшĕнче çар карапĕсем çинчен Нинбо, Хаймынь тата Вэньчжоу районĕсенче антарса хăварнă десантсем провинцин шалти районĕсем еннелле хăвăрт куçса пыма пуçланă. Нинбо хулине туртса илнĕ хыççăн, японецсем Фынхуа хули патне пырса çитнĕ (Нинбо патĕнчен кăнтăр-хĕвеланăç енче), анчах та çавăнта вĕсене хирĕç китаецсем татăклăн çапăçма пуçланă. Юлашки эрне хушшинче çак районра пĕрмаях çапăçусем пыраççĕ.

Чжэцзян провинцийĕн хĕвелтухăç çыранĕнче Япони войскисем çыранри Хаймынь тата Вэньчжоу пункчĕсене туртса илнĕ, анчах та çак пунктсене хăйсен аллинче тытса тăраймаи. Апрель вĕçĕнче подкреплени илнĕ Китай войскисем контрнаступлени пуçланă, японецсене каялла хăваласа ярса, çак пунктсене иккĕшне те каялла туртса илнĕ. Хаймынь районĕнче Япони войскисен ирĕксĕрех карапсем çине куçса лармалла, малтан оккупациленĕ районран тухса каймалла пулнă. Японецсем Вэньжоуран кăнтăр еннелле, Жуйань патнелле чакнă, халĕ çак районра çапăçусем пыраççĕ.

Фуцзян провинцийĕнче чи пысăк çапăçусем Фучжоу хулин районĕнче пулса иртнĕ. Хулана туртса илнĕ хыççăн, японецсем малалла кайма пултарайман, вĕсене хирĕç Китай войскисем вăйлăн çапăçма пуçланă. Японецсем хула хĕррисенче укрепленисем тăваççĕ.

Февраль пуçламăшĕнче японецсем Хубэй провинцийĕн çурçĕр пайĕнче Бэйпин — Ханькоу чугунçулĕ тăрăх пуçланă наступлени ăнăçсăр вĕçленнĕ хыççăн, юлашки вăхăтра унта каллех çапăçусем пуçланнă. Халĕ японецсем Бэйпин — Ханькоу чугунçулĕ патĕнчен хĕвеланăç еннелле, Суйсян районĕ еннелле тата чугунçул тăрăх çурçĕр еннелле, Синьян патнелле наступлени тума пуçланă. Хубэй провинцийĕпе Хэнань провинцийĕн чиккинче, чугунçулран хĕвеланăç енчи сăртлă районра вырнаçса тăракан Китай войскисене японецсем хупăрласа илме тăрăшаççĕ.

Çурçĕр Китайра çапăçусем Шаньси провинцийĕн кăнтăр пайĕнче пыраççĕ.

Франципе Таи хушшинче мирлĕ договор тунă

ТОКИО, майăн 9-мĕш. (ТАСС). Домей Цусин агентстви пĕлтернĕ тăрăх, паян Франципе Таи хушшинче мирлĕ договор тунă. Договорта Паклай тата Бассак округĕсене, çавăн пекех тата Камбоджăн пысăкрах пайне Таине пама тата Таи çумне куçакан, халиччен Камбоджа составĕнче пулнă территорисене демилитаризацилеме палăртнă. Таи унта полици чаçĕсем кăна тытса тăма пултарать, укрепленисем, çар аэродромĕсем тата ыт. çавăн пек япаласем тума пултараймасть. Çавăн пекех Таи правительствин Францине 6 миллион пиастр тӳлемелле, ăна 6 çул хушшинче парса татмалла пулать.

Çакăнпа пĕр вăхăтра Японипе Франци, çавăн пекех Японипе Таи гаранти çинчен тата пĕр-пĕрне ăнланни çинчен калакан протоколсене алă пусса çирĕплетнĕ. Японипе Франци алă пусса çирĕплетнĕ протокол тăрăх, мирлĕ договор тунă хыççăн тавлашăва татса пани татăклă ĕç пулассине гарантилет; Франция Японипе Франци Индо-Китайĕ хушшинче туслă тата ырă кӳршĕллĕ отношенисем йĕркелесе яма пулать тата çапла пĕлтерет: Франци Индо-Китайĕ виççĕмĕш державăпа е державăсем мĕнле те пулин майпа Японине хирĕç пыма пултаракан политикăллă, экономикăллă е вăрçăллă килĕшӳсем тума шутламасть.

Японипе Таи алă пусса çирĕплетнĕ протоколăн содержанийĕ Японипе Франци протоколĕн содержанийĕ пекех.

Алжирти лагерьсене хупса лартнă çынсен пурнăç условийĕсем

ВИШИ, майăн 9-мĕш. (ТАСС). Парижра тухакан «Парисуар» хаçатăн корреспонденчĕ Кăнтăр Алжирти темиçе лагере пырса курнă. Çав лагерьсенче ссылкăна янă çынсем Сахарăри чугунçула тума хатĕрленес тĕлĕшпе пыракан ĕçсенче ĕçлеççĕ. Лагерьсене хупса лартнă çынсем чăтма çук шăрăх çанталăкра кунне 15-шер сехет ĕçлеççĕ. Шыв çителĕксĕр. Корреспондент пĕр лагерьте шыв 400 литр кăна пулнине асăрханă. Унта тепĕр виçĕ кунтан кăна тата 300 литр шыв илсе пыма пулнă. Лагерьсенчи дисциплина — çарти пекех. Рабочисем хушшинче Испани республиканецĕсем нумай.

КĔСКЕН

* Иракра вăрçă ĕçĕсем пуçланнă май Индипе Европа тата Кăнтăр Африка хушшинче сывлăшри почта çыхăнăвĕ чарăннă. Индирен килекен почта хальхи вăхăтра Басра патне кăна çитет.

* Тинĕс министерствин оперативлă отделĕн начальникĕ адмирал Старк чĕннипе Аргентина, Бразили, Чили, Уругвай, Мексика, Колумби, Венецуэла, Эквадор, Куба, Парагвай тата Перу тинĕс-çар флочĕсен ответлă представителĕсем США-на пынă. Майăн 8-мĕшĕнче вĕсене Рузвельт йышăнать, унтан вĕсем Америкăри тинĕс-çар базисене тухса çӳреççĕ.

* Франци Тунисĕн мĕнпур территорийĕ çинче тифпа чирлекенсен хисепĕ хăратмаллах вăйлăн ӳссе пырать, çакă вăл халăх тăраниччен çиейменнинчен килет.

Çавăн пекех Сирире те продовольстви питех те çителĕксĕрри палăрать. Бейрутри усламçăсем, тавар хакĕсене хăпартса ярас шутпа тĕрлĕ сăлтавсемпе усă курса, продуктсене сутмасăр тытса тăраççĕ.

* Ялхуçалăх рабочийĕсем çителĕксĕррине кура, Англире шкул ачисем тырпула пухса кĕртес ĕçре фермерсене пулăшу памалла пулаççĕ. Çĕрĕç министерстви хушнă тăрăх, графствăсенчи ялхуçалăх комитечĕсем шкул ачисем валли уйри лагерьсем тумалли плансене хатĕрлеме тивĕçлĕ.

БАСКЕТБОЛ

Хулари ăмăрту вĕçленес умĕн

Баскетбол командисен Шупашкар хулинче малти вырăна тухассишĕн иртекен ăмăртăвĕ вĕçленсе пырать. Ăмăртун иккĕмĕшпе виççĕмĕш кругĕсенче «Динамо» спорт обществин пĕрремĕш команди «Спартак» обществин иккĕмĕш командипе тĕл пулнă, вăйă 27 : 18 шутпа, динамовецсем çĕнтернипе вĕçленнĕ.

«Динамо» обществин командисем пĕрпĕринпе вылянă. Вăйă 44 : 20 шутпа, пĕрремĕш команда çĕнтернипе вĕçленнĕ. «Спартак» обществин пĕрремĕш команди хăйсен иккĕмĕш командинчен 30 : 19 шутпа выляса илнĕ.

«Медик» обществин команди «Динамо» командине малтанхи круграх выляса янăччĕ. Çакăн хыççăн вăл команда малашнехи вăйăсене выляма пăрахрĕ тата ăмăртуран тухса ӳкрĕ.

Ăмăртура «Динамо» тата «Спартак» обществисен пĕрремĕш командисем малти вырăна тухассине шанма май пур. Вăл командăсем пĕр хутчен те выляса яман, вăйăсем хăйсем çĕнтернипе иртнĕ. Çав командăсем пĕр-пĕринпе выляmасăр пĕрремĕш вырăна хăш команда тухасси паллă мар-ха.

Г. ИВАНОВ.

Спорт вăййисем енĕпе ĕçлекен судьясен пĕлĕвне тĕрĕслесе квалификаци панă

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи комитечĕ футбол тата çăмăл атлетика енĕпе ĕçлекен судьясен пĕлĕвне тĕрĕслесе тухнă тата вĕсене квалификаци панă.

Квалификаци комиссийĕнче пилĕк çын виçĕ кун хушши ĕçлерĕç. Тĕрĕслӳ хыççăн 18 судьяна республикăри категори ятне панă. Çăмăл атлетика вăййисем енĕпе ĕçлекен судьясенчен К. Никишев, Г. Иванов, Г. Зверев, Ф. Пушкарев, Б. Блохин, Никольский юлташсене республикăри пĕрремĕш категори ятне панă. Иккĕмĕш категори ятне 4 çын илчĕç.

Футбол вăййисен енĕпе ĕçлекен судьясенчен пилĕк судьяна пĕрремĕш категори ятне панă. Иккĕмĕш категори ятне виçĕ çын илчĕç.

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен комитечĕ йышăннă тăрăх май уйăхĕнче спортăн ытти енĕпе ĕçлекен судьясен пĕлĕвне те тĕрĕслесе квалификаци параççĕ.

Лотерей билечĕсене вырнаçтарса çитернĕ

ЙЕПРЕÇ. Районри предприятисемпе учрежденисенчи рабочисем, служащисем тата колхозниксем Осоавиахимăн XV-мĕш лотерей билечĕсене хавасланса туянчĕç. Районра майăн 5-мĕш тĕлне лотерей билечĕсене вырнаçтарса çитернĕ, пурĕ 32 пин тенкĕлĕх сарнă. «Кооплеспром» артель, вăрманпромхоз, хăма çуракан завод çумĕнчи пуçламĕш организацисем лайăх ĕçлерĕç. Вĕсем хăйсен организацийĕ валли илнĕ билетсене ик-виç кун хушшинче вырнаçтарса çитернĕ.

Вăрманпромхозра ĕçлекенсем пурте лотерей билечĕсем туянчĕç. Федоров юлташ 110 тенкĕлĕх, Васильевпа Германов юлташсем 100-шер тенкĕлĕх илчĕç.

Атăл çинче

Атăл шывĕ юлашки талăк хушшинче 14 сантиметр хушăннă. Шыв горизончĕ — 928 сантиметр. Сывлăшри температура — 8,5 градус ăшă.

СУД

Ашшĕ-амăшне пăхманшăн

ÇЕРПУ. Пĕчĕк-Кăнаш ялĕнче пурăнакан Александр Петровичăн икĕ ывăл пур. Александр Петровичпа арăмĕ ваталнă пирки ĕçлеймеççĕ. Вĕсене ывăлĕсен пăхса усрамалла. Анчах унăн ывăлĕ Мефодий Александров хăйĕн ашшĕпе амăшне пачах пулăшман.

Çĕрпӳ районĕнчи 2-мĕш участокри халăх сучĕ çак ĕçе пăхса тухса Мефодий Александров ĕçукçинчен 25 процентне ашшĕпе амăшĕ валли памалла турĕ.

ПУЛНИ-ИРТНИСЕМ

Мăн Карачура ялĕнчи (Шупашкар р.) И. М. Харитонов колхоз производствине хутшăнмасăр, унта-кунта çапкаланса çӳресе, вăрă ĕçĕшĕн пĕрре çеç мар айăпланнă.

Нумай пулмасть Харитонов Шупашкарта Заводская урамри 7-мĕш №-лĕ çуртра пурăнакан Фролов хваттерне çĕрле чӳрече рамисене кăларса илсе кĕнĕ те 1600 тенкĕлĕх япаласем вăрласа тухнă.

Вăрăна çав кунах тытса арестленĕ. Ĕç судра.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ИТЛĔР! Чăвашсен радио саракан станцийĕ урлă, 943 метрлă хум çинче, ШУПАШКАР КАЛАÇАТЬ!

Радиоузелсене, радиопередачăсене ушкăнпа пухăнса итлессине йĕркелекен массовик-организаторсене тата радиоитлекенсене

ПĔЛСЕ ТĂМА

Чăвашрадиокомитет 1941 çулти майăн 12-мĕшĕнчен пуçласа паракан передачăсен ячĕсем (вырăнти вăхăтпа).

ТУНТИКУН.

8.15—8.33—Радиоработниксем тата радиона ушкăнпа пухăнса итлессине йĕркелекен массовик-организаторсем валли паракан инструктаж.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
17.50—17.53—Радиотрансляци ĕçĕ çинчен паракан кăтарту.
17.55—17.59—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
19.00—19.13—«Юлашки хыпарсен» вырăсла кăларăмĕ.
19.45—19.58—«Юлашки хыпарсен» чăвашла кăларăмĕ.
20.30—20.58—Концерт.
21.00—21.43—Марксизм-ленинизма вĕренекенсене пулăшас майпа паракан передача (чăвашла).

ЫТЛАРИКУН.

8.15—8.33—«Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсенчи информацисем.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
17.50—17.53—Радиотрансляци ĕçĕ çинчен паракан кăтарту.
17.55—17.59—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
18.45—18.58—«Юлашки хыпарсен» оборонăллă кăларăмĕ.
19.00—19.13—«Юлашки хыпарсен» вырăсла кăларăмĕ.
19.45—19.58—«Юлашки хыпарсен» чăвашла кăларăмĕ.
21.30—21.58—Пропаганда секторĕн передачи.

ЮНКУН.

8.15—8.33—«Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсенчи информацисем.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
17.50—17.53—Радиотрансляци ĕçĕ çинчен паракан кăтарту.
17.55—17.59—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
18.00—18.28—Ачасем валли паракан передача.
19.00—10.13—«Юлашки хыпарсен» вырăсла кăларăмĕ.
19.45—19.58—«Юлашки хыпарсен» чăвашла кăларăмĕ.
20.30—20.43—Обществăллă - политикăллă передача.
20.45—21.13—Концерт.

КĔÇНЕРНИКУН.

8.15—8.33—«Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсенчи информацисем.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
17.50—17.53—Радиотрансляци ĕçĕ çинчен паракан кăтарту.
17.55—17.58—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
18.45—18.58—Агротехника ыйтăвĕпе паракан калаçу.
19.00—19.13—«Юлашки хыпарсен» вырăсла кăларăмĕ.
19.15—19.43—Литература передачи.
19.45—19.58—«Юлашки хыпарсен» чăвашла кăларăмĕ.

ЭРНЕКУН.

8.15—8.33—«Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсенчи информацисем.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
17.50—17.53—Радиотрансляци ĕçĕ çинчен паракан кăтартусем.
17.55—17.59—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
18.00—18.28—Ачасем валли паракан передача—«Шкул пурнăçĕ» радиожурнал.
19.00—19.13—«Юлашки хыпарсен» вырăсла кăларăмĕ.
19.45—19.58—«Юлашки хыпарсен» чăвашла кăларăмĕ.
20.30—20.43—Обществăллă - политикăллă передача.
20.45—21.13—Концерт.

ШĂМАТКУН.

8.15—8.33—«Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсенчи информацисем.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
17.50—17.53—Радиотрансляци ĕçĕ çинчен паракан кăтарту.
17.55—17.59—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
19.00—19.13—«Юлашки хыпарсен» вырăсла кăларăмĕ.
19.45—19.58—«Юлашки хыпарсен» чăвашла кăларăмĕ.

ВЫРСАРНИКУН.

8.15—8.33—«Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсенчи информацисем.
8.35—8.40—Информацисемпе пĕлтерӳсем.
8.40—8.43—Передачăсен программи.
20.15—20.43—Литература передачи.
20.45—20.58—«Радиохроника» журнал.
21.00—21.28—Концерт.

Радиоитлекен юлташсем! Пирĕн передачăсем сире мĕнле килĕшни çинчен тата вĕсенче асăрханă çитменлĕхсем çинчен пирĕн пата çырса пĕлтерме ыйтатпăр. Пирĕн адрес: г. Чебоксары, Красная площадь, Радиокомитет. Çырусене маркăсăрах яма пултаратăр.

Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Радиокомитет.

БИБЛИОГРАФИ

ПИОНЕРСЕМПЕ ШКУЛ АЧИСЕН ЮРАТНĂ ЖУРНАЛĔ

«Хатĕр пул»—пионерсемпе шкул ачисем юратса вулакан журнал*). Журналăн 1941 çулта тухнă тăватă номерне илсен (уйăхра пĕр номер тухать) апрель уйăхĕнче тухнă тăваттăмĕш номере редакци уйрăмах тăрăшса хатĕрлесе кăларни курăнать. Журналăн çак тăваттăмĕш номерне пĕтĕмĕшпех интересленсе вуласа тухатăн.

Журналăн ку номерĕнче пичетленнĕ произведенисенчен чи малтан **М. Зощенко** çырнă «Графин» ятлă калава палăртмалла (ăна вырăсларан куçарнă). Калава В. И. Ленинăн аппăшĕ Анна Ильинична аса илсе калани тăрăх çырнă. Пĕчĕк Володя, амăшĕпе пĕрле хăнана кайсан, ачасемпе тĕркĕшсе вылянă вăхăтра, сĕтел çинчи графина ӳкернĕ. Графин çĕмĕрĕлнĕ. Ачасем çаплах вылянă.

Аня инке (амăшĕпе Володя ун патĕнче хăнара пулнă) ачасенчен: графина хăшĕ çĕмĕрчĕ-ха?—тесе ыйтнă. Ачасем пурте: эпĕ çĕмĕрмен, тесе каланă. Вĕсене кура, пĕчĕк Володя та: эпĕ çĕмĕрмен, тесе шăппăн каласа янă. Кун хыççăн икĕ уйăх иртнĕ. Володя çаплах мĕншĕн тĕрĕс мар сăмах каларăм-ши тесе шухăшласа пурăннă. Вара хăй графина ӳкерсе çĕмĕрни çинчен макăра-макăра амăшне каласа панă. Аня инке патне çыру ярса, унтан каçару ыйтнă. Вăл каçарнă тата Володяна каллех хăй патне хăнана чĕннĕ.

Ку калава ача кăна мар, çитĕннĕ çын та чĕре патне хывса вулать. Вăл пионерсемпе шкул ачисене яланах тӳрĕ кăмăллă пулма вĕрентет.

Ф. Ситта çырнă «Паттăр разведчик» очерка та хавасланса вулатăн. Ф. Ситта юлташ, белофинсене хирĕç пулнă çапăçусен участникĕ, Совет Союзĕн Геройĕн Ульянов юлташăн паттăр ĕçĕсене çавтери лайăх кăтартса панă.

М. Чалдун «Телейĕсене тупнă ачасем» ятлă очеркĕнче Шупашкарти ачасен çуртĕнче пурăнакансем савăнăçлă пурăннипе вĕренни, тăван çĕршывăн усăллă работникĕсем пулма хатĕрленни çинчен каласа парать. Ачасем пурте шкулта вĕренеççĕ. Очерк вĕçĕнче Викторăн, пионер отрядĕнчи вожатăйăн, сăмахĕсене илсе кăтартнă.

— Кунти шкултан вĕренсе тухатăп та, вара эпĕ чугунçул училищине вĕренме каятăп. Машинист пулатăп,—тет Виктор.

Çакăн пек ĕмĕтсемпе ӳссе çитĕнеççĕ совет çĕршывĕнчи ачасем! Вĕсем кашниех мĕнле те пулин специальноçа вĕренсе, пĕтĕм хастарлăхпа тăрăшса ĕçлеме хатĕрленеççĕ.

Журнал номерĕнче тата В. В. Маяковский пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен кĕскен çырса, унăн пĕр сăввине пичетленĕ.

Карп (пулă) ĕрчетесси, юханшывсен ĕçĕ тата çамрăк авторсен произведенийĕсем çинчен çырнă статьясем, çамрăк туристсене панă канашсем те пионерсемпе шкул ачисемшĕн интереслă. «Ăслă тиха» ятлă калав колхозсенче лашасене пăхас ĕçе пионерсен активлă хутшăнмаллине кăтартса парать. Журналта пичетленнĕ икĕ халлаппа сăвăсем çинчен те хурламалла мар, тесе калас пулать.

«Хатĕр пул» журналăн тăваттăмĕш номерĕнче пичетленнĕ тĕп произведенисем содержанипе форми енчен юрăхлă та кăмăллă. Анчах журнал номерĕнче палăракан çитменлĕхе те кăтартса хăвармалла.

Çав çитменлĕх вăл, пирĕн шутпа, библиографиллĕ заметкăсене **В. Б.** тесе алă пусакан автор çиелтен, ячĕшĕн кăна çырни пулать. Н. Виртăн «Ютçĕршыв хĕрĕ» ятлă произведенийĕ çинчен çырнă заметка пыра та пырать пулсан, А. П. Чеховăн «Каштанка» произведенийĕ çинчен çырнă заметкăн вĕçĕ вара тĕлĕнтерсех ярать.

«Антон Павлович Чехов çырнă «Каштанка» пурин кăмăлне те каякан кĕнеке, вăл чĕр-чунсем хăйсен хуçисем çумне нихçан манми юратупа çыхăнма пултарнине кăтартать», тесе вĕçлет **В. Б.** хăйĕн заметкине. Ытла та тĕлĕнтерекен вывод! А. П. Чехов хăйĕн произведенийĕнче, паллах ĕнтĕ, йытăн «нихçан манми юратуне» мар, ĕççынни çемьин—Лука Александрович ятлă столяр çемьин — пурнăçне, савăнăçне, хуйхи-суйхисене кăтартса панă. Журнал редакцине малашне тĕрĕсрех тата тĕплĕрех çырнă рецензисем пичетлеме сĕнӳ парас килет.

Ф. АЛЕКСАНДРОВ.

---

*) «Хатĕр пул». ВЛКСМ Чăваш Обкомĕпе ЧАССР Çутĕç Халăх Комиссариачĕн журналĕ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС

Ивановского Государственного кирпичного завода Управления Промышленности Стройматериалов при СНК Чувашской АССР на 1 января 1941 года и сравнение его балансом на 1 января 1940 года (в руб. и коп.)

АКТИВ	СУММА На 1/I 1940 года	СУММА На 1/I 1941 года
Основные средства	798875—89	797764—31
Сырье, материалы и топливо на скл.	63549—44	130622—27
Незавершенное производство промышлен.	14606—36	13804—
Незавершенное пр-во непромышл.	365—50	271—60
Полуфабрикаты собствен. изготов.	6008—11	72127—91
Готовая продукция на складах	65119—01	37756—36
Расходы будущих отчетных периодов	3594—15	2154—14
Незаконченный кап.ремонт	25325—23	27845—52
Особый счет в Госбанке на кап. ремонт	492—87	78900—30
Предметы, выделенные д/реализации	—	2241—07
Денежные средства	291—02	23845—43
Расчеты	10721—61	34128—77
Внутренние расчеты, подлежащие возмещение со стр-вом	—	31091—41
Убытки отчетного года	62511—45	186263—34
БАЛАНС	1105610—64	1438816—43

ПАССИВ	СУММА На 1/I 1940 года	СУММА На 1/I 1941 года
Уставной фонд	925286—17	1039892—60
Краткосрочные банковские кредиты	30000—	103000—
Финансирование за счет средств на подготовку к сезону	52444—31	151296—64
Амортизационный фонд в распоряжении директора на кап. ремонт	—	32982—98
Амортизац. фонд, подлежащий взносу в Промбанк	3469—02	—
Целевое финансирование и целевые поступления	7194—98	623—53
Соцстрах по отчислениям	5361—24	—
Рабочие и служащие	24937—18	19038—15
Предстоящие платежи	6641—01	6811—71
Расчеты	40178—98	85870—80
Внутренние расчеты, подлежащие возмещению со стр-вом	9794—72	—
БАЛАНС	1105610—64	1438816—43

Результаты хозяйственной деятельности (в руб. и коп.).

Расходы и убытки		
Убытки от реализации	49766—01	178954—80
Убытки от списания долгов за истечением исковой давности	54—68	—
Убытки от списания безнадежных долгов	328—28	1125—35
Убытки от эксплоатации жилищно-коммунального хозяйства	6670—04	8996—61
Убытки прошлого года	5842—44	—
БАЛАНС	62661—45	189086—76

Доходы и прибыли		
Перечисления в доходы от списания кредиторской задолженности за истечением срока исковой давности	—	2823—42
Фонд изобретательства	150—	—
Сальдо убытков отчетного года	62511—45	186263—34
БАЛАНС	62661—45	189086—76

Директор Ивановского кирпичного завода ИВАНОВ
Главный бухгалтер Н. ФЕДОРОВ.

Настоящий баланс рассмотрен и утвержден балансовой комиссией Упромстрома при СНК ЧАССР, протокол № 1 от 20 февраля 1941 года.

Председатель балансовой комиссии ДАШКОВ.
Секретарь ХРАМОВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин — 0—23.

НТ 3043. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 260. Ф. б. 58-84 п. л.